Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 181 (6. 670) ◉ 1988 йил 9 август, сешанба ◉ Баҳоси 3 тийин

МАРКАЗИЙ ГАЗЕТАЛАР САҲИФАЛАРИДА

● «Қишдан қишгача» — «Правда» газетасининг бугунги бош мақоласи ана шундай номланади. Мақолада уй-жой-коммунал хизматларини қишга тайёрлаш муаммолари ҳақида фикр юритилади.

● Газетанинг учинчи саҳифасида берилган «Армия қўмондони» сарлавҳали мақолада Афғонистондаги чекланган совет қўшинларининг қўмондони Борис Всеволодович Громов ҳақида ҳикоя қилинади.

● Амалий визит билан Афғонистон Республикасида бўлган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзенинг Бахтар ахборот агентлигига берган интервьюси эълон қилинган.

Партия конференцияси қарорлари — ҳаётга!

Дастгоҳлардан унумли фойдаланайлик

Туб иқтисодий ислоҳот йўлини белгилаб берган КПСС Марказий Комитетининг июнь (1987 йил) Пленуми қарорлари шаҳримиздаги барча районлар партия комитетлари, бошланғич ва цех партия ташкилотлари фаолиятининг ўзагини ташкил этмоқда. Ҳозир меҳнат коллективларида катта ўсиш-ўзгариш сезилмоқда, улар экономика соҳасидаги бу янгиликни бажонидил қўллаб-қувватлашяпти. Маълумки, ана шу Пленумда хўжалик юритишнинг янги усулларига ўтишга даъват қилинган эди. Мана, орадан унча кўп вақт ўтгани йўқ. Агар шаҳримизда бу масалага қанчалик жиддий эътибор қаратилаётганига назар ташласак, шуни яққол кўриш мумкинки, шаҳар партия комитетининг экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш бўйича ўтказилган Пленумидан кейин бу масала доимо диққат марказида туриб келмоқда.

Шу йилнинг ўтган ойлари якунлари ҳали бу борада шаҳардаги янги усулга ўтган корхоналарда анчагина ишлар амалга оширилишини тақозо этади.

Дастлабки ойлар ичида 14 корхонада товар маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича ўсиш суръатлари пасайганини қандай изоҳлаш мумкин? Ёки деярли ҳар беш корхонадан бирида ўсиш суръатлари ортиш ўрнига пасайиб кетган. Фактларга мурожаат қилайлик. Электромонтаж буюмлари заводида товар маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати 99 процентни, енгил металл-конструкциялар заводида 80,9 процентни, агрегат заводида 93,6 процентни, «Средазавтоматика» заводида 94,5 процентни, «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасида 98,8 процентни ташкил этди. Хўш бунинг бош сабаби нимада? Асосий сабаб шундаки, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг ички резервларидан ҳамма жойда ҳам тўла фойдаланиляпти, деб бўлмайди. Янги хўжалик ҳисобига ўтган корхоналарда йил бошигача 8 минг 600 дан зиёд дастгоҳлар ўрнатилмасдан омборларда қолганини айтиб ўтиш кифоя. Бу 45,4 миллион сўмлик дастгоҳ фойдаланилмасдан ётибди, демакдир. Шундан 184 таси чет эллардан келтирилган. Бу эса 9 миллион сўмни ташкил этади.

Куйбишев, Ҳамза, Фрунзе районларининг кўпгина корхоналарида дастгоҳлар ўрнатилмасдан ётди. Мисолларга мурожаат қилайлик. СССР 50 йиллиги номли «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида яқин-яқингача 20 миллион сўмлик дастгоҳлар ўрнатилмасдан келинди. Бу рақам «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмасида 2 миллион сўмликни, «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасида 1,8 миллион сўмликни, «Сергели» мебель ишлаб чиқариш бирлашмасида 1,1 миллион сўмликни, Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводида 5,5 миллион сўмликни, чинни заводида эса 1,2 миллион сўмликни ташкил этган.

Энди шундай ҳаққоний савол туғилади? Ана шу корхоналарнинг раҳбарлари бу дастгоҳлардан нега ўз вақтида ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан янгилаш, уни кенгайтириш ва ривожлантириш мақсадида фойдаланмадилар? Ахир, хўжалик ҳисоби омилкорлик билан иш юритишни, ресурсларга боқимандалик билан ёндашишларга барҳам беришни талаб этади-ку. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР қонунида белгилаб берилганидек, ишлаб чиқаришни фан ва техникани ривожлантириш фондидан корхона илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини маблағ билан таъминлаш учун, асосий фондларини замонавий техника асосида янгилаш ва кенгайтириш, ўз оборот маблағларини кўпайтириш, шунингдек ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг бошқа мақсадлари учун фойдаланади.

Технологик дастгоҳларни мумкин қадар кўпроқ ва тезроқ ишлаб чиқаришга жорий этиш — хўжалик ҳисобининг истиқболли йўлига чиқиб олишнинг зарур шартидир.

Ҳ. АБРОРОВ.

ЗАМОНДОШИМИЗ

Инсон ва яхшилик

Инсон нима учун яшайди?

Жавоби оддий, тайин: ўзидан яхши ном қолдириш учун. Аммо қандай қилиб?

Навоий ҳақидаги ривоятлардан бирида ҳаммага қўмаклашиб юрадиган бир йигит ҳақида сўз юритилади. Шоир қачонки уни кўриши билан қўлини кўксига қўйиб, салом бераркан. Бундан ўзгача хулоса чиқарган йигит бошига салла, қўлига тасбеҳ олиб масжидда дуохонлик билан машғул бўлади. Кейинги сафар у ҳазрат Навоийни кўрганда салом берса ҳам, шоир қиё боқмай ўтади. Бу ҳол бир неча бор такрорлангач, йигит Навоийдан сўрабди:

— Авваллари йиртиқ чопон бўлсам ҳам, доим салом бериб ўтардингиз. Энди бўлса саломимга алик ҳам олмаяпсиз. Сабаби нима?

Шунда ҳазрат Навоий дебдилар:
— Авваллари халққа фойдангиз, ёрдамингиз тегарди, энди бўлса халқдан тама қилиб ўтирибсиз. Сабаби шудир.

Қаттиқ изза бўлган йигит яна аввалги ишига қайтган экан.

Демак, виждони пок одам борки ўз халқи учун яшамоғи зарур экан. Меъморлар эл-юрт учун бино қурадилар. Бино билан меъморнинг номи ҳам барҳаёт қолади. Бунга мисол Самарқанд, Хива, Бухородаги ҳар бир ғиштига буюк достонга етгулик сир-асрор яширинган табаррук бинолар.

Шоир-чи, ижодкор-чи? Унинг дил сўзлари, халқига юракдан айган ҳақиқатлари — ҳаёти мезонидир.

Ҳар гал Ўзбекистон ССР халқ шоири Шукруллонинг шеърларини ўқир эканман, шундай бир фикр хаёлимдан кечади. Устоз шоирнинг бир тўртлигида шундай сатрлар бор:

Хоҳ тўхтаган бўлсин, хоҳ чиқарсин сас.
Гар мили бўлмаса у соат эмас.
Кимдаки халқига муҳаббат йўқдир
Хоҳ ўлган, хоҳ тирик инсон саналмас.

Бу оддий сўзлар эмас. Бу — шоир умрининг мазмуни. Бу — унинг виждони буюргани. Қалбида ёнган чўғ бу.

Шукруллонинг кейинги йилларда босилган «Сенинг бахтинг» («Твое счастье») китоби СССР Давлат мукофотига номзод қилиб қўйилди. Тўпламдаги аксари шеърлар инсоний фазилат — яхшилик ҳақида.

Устоз Шукрулло учун дунёда икки нарса бор назаримда: Ёмон кун — яхши кун; ёмон шеър — яхши шеър; Ёмон одам — яхши одам; ёмонлик — яхшилик.

Яхшилик йўлида ёнаётган юрак дегим келади Шукруллонинг шеърларини ўқиганимда. Яхшилик учун яшаётган инсон дегим келади унинг ўзи билан суҳбатлашганимда. Яхшилик уруғини сочувчи гул дейман унинг шеърларини ўқиганимда.

Шундай оташқалб кишилар орамизда қанча кўп бўлса, шунча яхши!

Т. ЙЎЛДОШЕВ.

⊙ СУРАТДА: Ўзбекистон ССР халқ шоири Шукрулло невараси билан.

И. Кириакиди фотоси.

⊙ (Шукрулло билан суҳбатни газетанинг учинчи саҳифасида ўқийсиз).

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетида

Раҳбарлардан қаттиқроқ талаб қилинади

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети бюросининг мажлисида «Ташкниготорг» мансабдор шахслари ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисидаги масала кўриб чиқилганлиги илгари хабар қилинган эди.

Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда «Ташкниготорг»да кўп вақтдан бери совет савдоси қоидаларининг бузилаётганлиги, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш партиявий принциплари қўпол поймол этилаётганлиги, бир-бирининг сирини яшириш муҳитида тартиб бузилишига йўл қўяётганларга раҳнамолик қилинаётганлиги қайд этилди. «Ташкниготорг» системасида кўзбўямачилик, китобларни талон-тарож қилиш, ўғирлик кенг ёйилган. Сўнгги икки йил мобайнида камомадлар ўсиб, 1985 йилги 16 минг сўмдан ўтган йилга келиб 116 минг сўмга етган.

Савдо идораси раҳбарлари Э. Ш. Ризаев ва С. Я. Маргарян ишларнинг ҳақиқий аҳволини яшириб, гўё тинчлик-хотиржамлик ҳукм сураётгандек қилиб кўрсатишган, тартиб ўрнатиш учун зарур чора-тадбирларни кўришмаган. Масалан, айрим магазинларда камомадлар магазин ходимларидан пул йиғиш йўли билан тўлдириб келинган. Планни «бажариш» мақсадида ой охирида кассага катта миқдордаги нақд пулни қўйиб, кейинги ойнинг бошларида уни савдо пулидан чегириб олиш тажрибаси кенг ёйилган. Қатор магазинлар ва дўконлар мавжуд тартибга хилоф равишда, план тақсимотини четлаб ўтиб, савдо идораси раҳбарларининг шахсий кўрсатмаси билан бадиий адабиётларни тўғридан-тўғри республика китоб базасидан олишган. 1986—1987 йиллар мобайнида ҳаммаси бўлиб 2 миллион сўмлик ана шундай адабиётлар олинган. План ана шундай йўл билан бажарилган, бунинг эвазига қонунга хилоф равишда мукофотлар берилган. Сўнгги икки йил давомида китоб савдоси ходимларига 423 минг сўмлик ана шундай мукофотлар тўланган.

Шаҳар китоб савдоси системасида эҳтиёж катта бўлган адабиётларни яшириб қўйиш, махсус хизмат кўрсатиш ниқоби остида уларни турли таниш-билишларга сотиш, камёб нашрларни ўзлаштириш тажрибаси қарор топган. Бу китобларни олиб-сотиш авж олишига хизмат қилган. Кўпинча тартибни савдо идораси раҳбарларининг ўзлари бузишган.

Республика китоб базасида ўтган йиллар обуна нашрларининг ўнлаб томлари топилган. 12-магазиндаги пана жойда 14 номдаги 827 нусха китоб яшириб қўйилган экан. Магазин директори З. Т. Расулов 200 нусха «Анжелика» китобини қаерга гумдон қилганлиги маълум эмас. Савдо идораси директорининг ўринбосари С. Я. Маргарян бевосита омбордан талайгина камёб нашрларни олиб келган. Шуни таъкидлаш керакки, С. Я. Маргарян 28-магазиннинг директори бўлиб ишлаган пайтларда ҳам Фрунзе райони ОБХСС ходимлари ана шу магазинда эҳтиёж катта бўлган китоблар яшириб келинганлигини бир неча марта очиб ташлаган эдилар.

«Ташкниготорг» раҳбарлари ўз ҳаракатлари билан суиистеъмолларнинг фосиқлик муҳитини, ходимларнинг бошлиқлар илтифотидан қарамлигини қарор топтириб келишган, кадрларнинг айнишига хизмат қилишган. 49 магазиндан фақат 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 19, 33, 37-магазинларгина Э. Ш. Ризаев ва унинг ўринбосари С. Я. Маргаряннинг алоҳида мойиллиги ва раҳнамолигидан фойдаланиб, эҳтиёж катта бўлган адабиётлар билан таъминлаб келинган, турли йўллар билан улар текширишлардан ҳимоя қилинган. Улардаги камомадлар ва ўғирликлар яшириб келинган.

Милиция ва халқ контроли комитети ходимларининг аниқланган тартиб бузилишлари ҳақидаги тақдимномалари юзасидан савдо идораси раҳбарлари чора-тадбирлар кўришмаган, айбдорларни масъулиятдан олиб қочишган. Одатда ана шу магазинларнинг мудирлиги ва директорлигига ходимлар лаганбардорлик ва шахсий садоқат принципларидан келиб чиқиб тайинланган. Магазин раҳбарларининг аксарият кўпчилиги махсус тайёргарлик ва маълумотга эга эмас. Уларнинг орасида опера хонандаси, агроном, инженер-металлург, қандолатчи, ўқитувчи, медицина ходими маълумотига эга бўлганлар ҳам бор. Китоб магазинларига яқин қариндошларни жойлаштириш ҳоллари ҳам кам эмас.

«Ташкниготорг» директори Э. Ш. Ризаев раҳбарликнинг буйруқбозлик услубини жорий этган, ўзгалар фикрини чиқиштирмайди, кадрларни жой-жойига қўйиш, мукофотларни тақсимлаш масалаларини партия ва касаба союз ташкилотларини менсимай ўзбошимчалик билан ҳал этади. Ишдаги жиддий камчиликлари ва нуқсонлари учун Э. Ш. Ризаев бир неча марта «Узкниготорг», Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети, шаҳар халқ контроли комитети томонидан интизомий тартибда жазоланган эди, аммо бундан ўзига тегишли хулоса чиқариб олгани йўқ. Бундан ташқари инсофсизлик қилиб, ўриндошлик бўйича иш жойидаги маошини яшириб келган, аъзолик бадалларини тўламаган.

Илгари С. Я. Маргарян раҳбарлик қилиб келган партия бюроси камчиликларни тугатиш учун курашда етакчилик қилолмади, бўшанглигини намойиш этди. Партия ташкилоти коммунист-раҳбарлар фаолиятини баҳолашга кўнгилчанлик билан ёндошди.

Республика китоб савдоси бирлашмасининг бошқарувчиси С. И. Йўлдошев «Ташкниготорг»даги нохуш вазиятдан хабардор бўла туриб, тартиб ўрнатиш юзасидан қатъий чора-тадбирлар кўрмади, тартиб бузилишларига йўл қўйиб берди, аслини олганда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IX пленумида билдирилган танқидга парво қилгани йўқ. Юқори лавозимни эгаллаган ҳолда квартира олишда нокамтаринликка йўл қўйди.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети китоб савдоси идоралари раҳбарларининг нотўғри ҳаракатига принципиал баҳо бергани йўқ. «Ташкниготорг» директорининг ўринбосари Б. С. Шарафутдиновнинг савдо идорасидаги номаъқулчиликлар ҳақидаги комитетга йўллаган аризалари юзасидан тегишли чоралар кўриш ўрнига, аслини олганда унинг ўзини носоғлом муҳитни вужудга келтиришда айблашган.

Кўрсатиб ўтилган камчиликлардан ташқари, қарорда қайд этиб ўтилишига қараганда, китоб савдоси системасида моддий-техника базаси ўз ҳолига ташлаб қўйилган, қўл меҳнати ҳукм суради, китоб омборлари етишмайди, оғир меҳнат жараёнлари механизациялаштирилмаяпти, компьютер техникаси мутлақо йўқ, реклама суст йўлга қўйилган. Б. С. Шарафутдинов камчиликларни тўғри очиб ташлаш билан бирга, директор ўринбосари сифатида, айниқса магазинларни ремонт қилиш ва тартибга келтириш масалаларида ўз хизмат вазифаларини бажаришга етарли эътибор бермаган.

Ўз ҳаракатлари билан коллективда носоғлом муҳитни вужудга келтирганлиги, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда йўл қўйган хатолари, ўғирликлар ва камомадларда айбдорларга нисбатан чора кўрмаганлиги, партия аъзоси бадалларини тўлашда ҳақиқий маошини яширганлиги ва носамимийлиги учун «Ташкниготорг» директори — КПСС аъзоси Э. Ш. Ризаевга учёт карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди. Шаҳар партия комитети бюроси ундан «Ташкниготорг» директори лавозимида фойдаланишнинг иложи йўқ, деб ҳисоблайди.

Совет савдоси қоидаларининг бузилишларига дахлдорлиги, суиистеъмолларга йўл қўйган шахсларга раҳнамолик қилгани, носамимийлиги учун «Ташкниготорг» директорининг ўринбосари — КПСС аъзоси С. Я. Маргарянга учёт карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди.

Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетига «Ташкниготорг» раҳбарлигини ваколатли, принципиал кадрлар билан мустаҳкамлаш тавсия этилди.

«Ташкниготорг», Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети партия ташкилотларига, Ленин район партия комитетига бошқа айбдор шахсларнинг масъулиятини кўриб чиқиш топширилди.

Ўзбекистон китоб савдоси бирлашмасининг бошқарувчиси — КПСС аъзоси С. Йўлдошевнинг масъулияти у командировкадан қайтиб келганидан сўнг, шаҳар партия комитети бюросининг навбатдаги мажлисида кўриб чиқилади.

Тюмень областида Ўзбекистон ССР кунлари олдидан

Сибирь диёрида вахтада

Самолётларнинг қатнов жадвалида бу рейс қайд этилмаган. Лекин ТУ—154 самолёти Андижон—Нижневартовск маршрутида муттасил қатнаб турибди. У ўзбек нефтчиларини Сибирга, Самотлор конига етказиб қўймоқда.

«Узбекнефть» бирлашмасининг қатламлардан нефть олишни кўпайтириш ва қудуқларни ремонт қилиш бошқармаси коллективи у ерда икки йилдан бери вахта—экспедиция методи асосида меҳнат қилмоқда.

«Узбекнефть» бирлашмасининг кўпгина бригадалари Сибирда командировкада бўлиб, «Белозернефть» бошқармасига қудуқларни ремонт қилишда ёрдам беришди. Юртдошларимиз яхши меҳнат қилишди. Шу сабабли Иттифоқ министрлиги ёрдам беришни сўраб уларга мурожаат қилди. Сибирда ўзбек нефтчиларидан ташкил топган махсус хизмат группаси ана шундай пайдо бўлди.

— Дастлаб жуда қийин бўлди,— дейди «Узбекнефть» бош директори К. Ҳаққулов. — Лекин биз бор имкониятни ишга солиб, тўла куч-ғайрат билан ишлашга қодир бўлган янги коллективни қисқа муддатларда тузиш учун барча ишларни қилдик. Андижон, Фарғона, Наманган, Қарши конларида ишлаган тажрибали нефтчилар ана шу коллектив асосини ташкил этишди. Бу ерда, Сибирда ёшлар касб маҳоратини эгалладилар. Қобил Ашуров оддий бурғиловчиликдан катта инженерликкача кўтарилди. Усмон Маҳмудов, Раим Деҳқоновлар ўз касбининг моҳир усталари бўлиб етишдилар. Бурғиловчиларнинг ёрдамчиси бўлган Абдураҳим Қорабоев, Обид Бегматов, Ойбек Раҳимовлар ҳозир мустақил бурғиловчи бўлиб ишламоқдалар. Энди уларнинг ўзлари Қўқон ўқув комбинатини битириб келаётган ёшларга касб ўргатишмоқда.

Ўтган йилнинг декабрь ойида, совуқ кун сайин эмас, соат сайин кучайиб бораётган вақтда мен Нижневартовскда бўлиб, юртдошларим билан учрашган эдим.

Бошқарма базаси шаҳардан 40 километр узоқда жойлашган. Йўлда юк ташувчи машиналар оқими узилмайди, ихчам ва чаққон «Уазик» машиналари ғиз-ғиз қатнайди. Бу ердаги ҳамма нарса— замонавий шаҳар ҳам, мана шу теп-текис бетон йўл ҳам, техника ҳам нефть туфайли пайдо бўлган. Шу сабабли ҳар бир кишининг, каттадан-кичикнинг фикр-ўйи, мулоҳазалари, ташвишлари нефть ҳақида.

Бош технолог С. Дадахонов билан қудуқлар ёнига бордик. Ниҳоят ўша таниш — Фарғона водийсида учратганим—штангали чуқур насос билан ишловчи агрегатга кўзим тушди. Унинг атрофида ёш йигитлар иш билан банд эдилар. «Ремонтни тугатдик, энди ишга туширмоқчимиз», — деди мастер Рафиқ Ҳолқўзиев.

Орадан бир неча минут ўтгач, насос ишлай бошлади. 30 даражали совуқ унга ҳалақит беролмасди. Мен ҳозир ана шу кўрганларимни эслаб кетдим.

Йигитлар яшайдиган вагонча осойишта ва файзли эди. Дам олишга чиққан смена худди кема каютасида бўлганидек, икки қаватли кароватларда ухлаб ётарди.

Кундузги соат 3 ларда бригада билан хайрлашганимизда, қош қорайиб қолган эди. Шамол шамол-да! Прожекторлар нурида насосларнинг бир маромда ҳаракат қилаётгани кўзга ташланарди. Насослар Андижон қирларида қандай ишлаган бўлса, бу ерда ҳам тинимсиз ҳаракат қиларди.

Шу куни «Белозернефть» бошлиғининг ўринбосари Н. Фоменко билан учрашдик.

— Ўзбекистонлик нефтчилар бизнинг ишончли шерикларимиз,— дейди Николай Федорович. — Аҳволимиз оғир: ишлатилмай ётган қудуқлар жуда кўп. Уларни ремонт қилишга кучимиз етмайди, натижада кўп нефть йўқотаяпмиз. Ўзбекистонлик ҳамкасбларимиз виждонан ишлаб, қудуқларни қайта тикламоқдалар.

— Ўзингиз ҳам яхши ёрдам бераяпсиз, — деди бош инженер Махти Иброҳимов. — Ҳозирнинг ўзидаёқ 10 та квартира бердингиз. Бу ерда доимий ишлашга қолган инженерлар ва техниклар ўз оилаларини олиб келишди. Уй-жой бўлса, бу ерда яшашни хоҳлайдиганлар яна топилади.

Ўзбекистон нефтчилари Сибирь диёрини обод қилмоқдалар. Улар бу ерда ўз базаларини ташкил этишди. Ремонт-механика устахоналари ва омборлар барпо этилди, ётоқхона, ошхона, автогараж, ҳаммом қурилди.

— Ҳали қурувчиларимизнинг иши кўп, — дейди бошқарма бошлиғи Д. Акбаров. — Яна битта қозонхона, ошхона керак. Посёлкамизни сув ва газ билан таъминлашимиз лозим.

...Бу қиш фаслида бўлган суҳбат эди. Ҳозир, ёз фаслида у ерда аҳвол қандай экан? «Узбекнефть» бирлашмасидан борган бизнинг «сибирликларимиз» қизғин меҳнат қилишмоқда. Шу кунларда улар «Белозернефть»дагина эмас, айни вақтда яна 2 та газ чиқарувчи бошқармада — «Черногорнефть» ва «Самотлорнефть» бошқармаларида қудуқларни ремонт қилишмоқда. 250 тага яқин қудуқ қайта тикланди, натижада қўшимча равишда ўн минг тонналаб қимматбаҳо хом ашё олинди.

Яқинда эса Тошкентдан Нижневартовск шаҳрига, мастер Т. Ғаниев бригадасига телеграмма юборилди. Бригада Ўзбекистон нефтчилари орасида бригадалараро ўтказилган мусобақада ғолиб чиқди. Бу коллектив Тюмень шимолида, оғир шароитларда ярим йиллик планда кўзда тутилган ўн битта қудуқ ўрнига 16 та қудуқни ремонт қилиб берди. Меҳнатда энг юксак унумдорлик ва сифатга эришилди.

Юртдошларимизнинг кўпчилиги Ўзбекистонни «Катта ер» деб атайди. Бинобарин, ҳозир Сибирь ҳам уларга худди шундай қадрдон бўлиб қолди. Уни ўзлаштиришда бутун мамлакат иштирок этмоқда. Республикамизнинг ҳам бу ишга қўшаётган ҳиссаси йил сайин кўпайиб бормоқда.

Республика Автомобиль йўллари қурилиши министрлигининг «Узтюменьдорстрой» ва «Узурайдорстрой» трестлари коллективлари янги-янги нефть конларига йўл ётқизмоқдалар. Биринчи коллектив Няган шаҳри яқинида, иккинчиси Урайда жойлашган. Ҳар икки коллектив ҳам ярим йиллик топшириқни ошириб бажарди. Ўзбекистонлик йўл қурувчилар бир йил ичида яна 50 километр автомобиль йўли қуриб бериш мажбуриятини олганлар. Уларнинг асрлар бўйи йўлсиз қолиб кетган ўлкадаги меҳнати бекиёсдир. Бу янги йўллар орқали ҳар қандай оби ҳаво шароитида, йилнинг ҳар қандай даврида Тайганинг ичкарисига иш учун зарур бўлган юклар, темир йўлдан ва таъминот базасидан ускуналар етказиб берилмоқда. Йўл қурувчилар ўзлари учун уй-жой, социал-маданий-маиший объектлар барпо этишмоқда.

«Главташкентстрой»нинг «Узбектюменьжилстрой» қурилиш-монтаж поезди Няган шаҳрида иккита микрорайон қурилишида қатнашмоқда.

«Ташгипрогор» институти архитекторлари уй-жойлар, социал-маданий-маиший объектлар лойиҳасини шимол шароитига мослаб ишлаб чиққанлар. Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинати панель комплектларини етказиб бермоқда.

— Ҳозирнинг ўзида 14 та беш қаватли уйга одамлар кўчиб киришди,— деб хабар берди қурилиш поезди бошлиғининг ўринбосари А. Юсупов. — Ишга туширилган сўнгги объектлар орасида юз ўринли ошхона бор. Бу йил 40 минг квадрат метрдан ортиқ уй-жой қуриб, фойдаланишга топширамиз.

Тошкентлик бинокорлар олис Қутб ёнидаги шаҳарда 560 ўринли болалар ясли-боғчасини бунёд этишга киришдилар. Унинг биринчи навбати шу йил тайёр бўлади. Сузиш ҳавзаси ва спорт зали бўлган бир ярим минг ўқувчига мўлжалланган мактаб қурилмоқда. Бу ерда Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор Петр Костенко, Няган шаҳар Советининг депутати Александр Паршуков комплекс бригадалари, пардозловчилардан Равиль Шайхуддинов ва Николай Кучерявинлар зарбдорларча меҳнат қилишмоқда.

Беш йилликда Ўзбекистон бинокорларининг куч-ғайратлари билан Сибирь нефтчилари ва газчиларига 200 минг квадрат метрга яқин уй-жой ва социал-маданий-маиший объектлар қуриб фойдаланишга топшириш мўлжалланган.

КПСС XXVII съездида айтилганидек, иттифоқдош республикалар ўртасидаги ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамни рўёбга чиқараётган «технологик занжир» минглаб километр масофани қамраб олган. Тюмень областида бўладиган Ўзбекистон ССР кунлари ана шу занжирнинг янги бўғинидир. Бу ўлкада республикамиз маданияти ва санъати арбоблари билан учрашувларни анчадан бери кутишар ва биздан: артистларингиз, ёзувчиларингиз, созандаларингиз, рассомларингиз қачон келишади?— деб сўрашарди. Энди биз улар йўлга чиқишга отланмоқда, деб жавоб беришимиз мумкин.

Б. ҲАСАНОВ,
ЎзТАГ мухбири.
Няган — Тошкент.

Давр талаби

Депутат халқнинг ишончли вакили. Зеро, шундай экан, у ҳамиша сайловчилар ташвиши билан яшаши керак. Уларнинг ғамига ҳам, қувончига ҳам шерик бўлиши, юрт оғирини енгил қилиш йўлида жонбозлик кўрсатиши лозим. Шахсан ўзим депутатнинг асосий бурчини шундай тушунаман.

Касбим ўқитувчилик. Узоқ йиллардан бери мактабда дарс бериб келаман. Ўтган сайловда коллектив мендек оддий педагогга катта ишонч билдириб, номзодимни Сергели район Совети депутатлигига кўрсатди. Камтарона меҳнатим шунчалик юксак қадрланганидан ғоят миннатдор бўлдим. Иккинчидан, бу ишонч зиммамга катта масъулият юклашини юракдан ҳис этдим.

Менинг номзодим кўрсатилган 130-сайлов округи Нўғайқўрғон маҳалласига жойлашган. Сайловчилар билан биринчи учрашувимиз наказларга бой бўлди. Шу куни ўндан ортиқ муҳим наказларни дафтаримга қайд этдим. Булар орасида зудлик билан бажарилиши лозим бўлган наказлардан ҳам бор эди. Масалан, маҳалла марказий йўлларини асфальтлаш, эски касалхона биноси ўрнида амбулатория очиш кабилар шулар жумласидандир. Шу ўринда ушбу таклифларни амалга оширишда мени қўллаб-қувватлаган район ободонлаштириш бошқармасига ва соғлиқни сақлаш бўлимига ўз миннатдорчилигимни билдирмоқчиман. Уларнинг самарали ёрдамлари туфайли ушбу наказлар амалга ошди. Сайловчилар олдида юзим ёруғ бўлди. Лекин баъзи наказлар бажарилмай қолди. Чунки мен ёрдам сўраб борган ташкилот ва муассасалар депутат сўровига деярли эътибор беришмади. Ушбу ўринда КПСС XIX Бутуниттифоқ конференцияси Резолюцияларидаги қуйидаги сатрларни келтиришни лозим топдим. «Партия ва давлат органларининг вазифаларини аниқ белгилаб қўйиш ва қуйидан юқоригача Советларнинг тўла ҳокимиятини қайта тиклаш жуда муҳим аҳамиятга эгадир». Бас шундай экан, халқ депутатининг обрўйини кўтариш, сайловчилар олдида унинг ҳурматини ошириш учун ғамхўрлик қилмоқ лозим. Албатта бу аввало депутатнинг ўзига, унинг тадбиркорлиги, ишнинг кўзини билишига ҳам боғлиқ. Лекин элда «Ёлғиз отнинг чанги чиқмас, чанги чиқса ҳам доңғи чиқмас», деган гап бор. Агар уни кўпчилик қўллаб-қувватламаса, депутатнинг бир ўзи ҳар қанча югургани билан иш битмайди.

Бир мисол. Сайловчилар менга райониинг Ўзгариш бекатига светофор ўрнатиш хусусида наказ беришди. Бир қарашда оддийгина ишдек туюлган бу топшириқни ҳали-ҳамон бажара олмай келаман. Бу орада худди шу жойда бир қанча кўнгилсиз воқеалар рўй берди. Машиналар тўқнашди. Одам уриб юбориш ҳоллари содир бўлди. Қўйингчи, бу аварияларда ҳатто инсон ўлими каби бахтсиз тасодифлар ҳам бўлди.

Бу масала юзасидан биринчи марта Сергели район Совети ижроия комитетига мурожаат қилдим. У ердагилар фикримга қўшилишди. Лекин, фақат натижани кутиб ўтирмай депутат сифатида тегишли жойларга мурожаат қилишимни айтиб ўтишди. Район давлат автомобиль инспекциясида бўлдим. Бу ердан «Ушбу иш билан фақат шаҳар ГАИсининг махсус йўл-патруль хизмати идораси шуғулланади» деган жавобни олдим. Шу йилнинг февраль ойида ўша ерда бўлиб шу иш билан шуғулланувчи Нагаев номига ариза топширдим. Орадан олти ой ўтяпти ҳамки, ҳамон ўша аризамга жавоб йўқ. Кейин натижани кутиб ўтирмай ГАИга борсам, ҳар сафар ўртоқ Нагаев бўлмайди. Бошқалар эса «Ишни фақат шу киши ҳал қиладилар», деб қўл қовуштириб туришади. Наҳотки биргина светофор ўрнатиш учун шунчалик оворагарчилик талаб қилинса?

Депутатдан иш талаб қилишади. Район ижроия комитети мажлисларида, сессияларда наказларни ўз вақтида бажармаётган депутатларни танқид қилишади. Лекин ўша наказ кимнинг айби билан бажарилмай қолганини сўраб-суриштиришмайди. Борди-ю, бу ҳақда сен гапирсанг, улар депутатга кенг ҳуқуқ берилганлигини рўкач қилишади. Бу гапдан шу маъно уқиладики, «Нима қилсанг қил, лекин наказни бажар».

Афсуски, шундай наказлар ҳам бўладики, уни бажариш биргина депутатнинг қўлидан келмайди. Масалан, боғча ёки мактаб қурилишини олайлик. Кўриниб турибдики, бу ишда «қарс икки қўлдан» чиқмоғи лозим. Агар депутат эшигини қоққан ташкилотлар масалага эътибор билан ёндошиб уни ҳал этиш тадбирларини кўрмас эканлар, депутат ҳар қанча елиб-югургани беҳуда.

Мақолани конференция материалларидаги қуйидаги сўзлар билан якунламоқчиман. «Конференциядан олдин ўтказилган мунозара Марказий Комитетнинг Советларни қайта қуришга доир таклиф этган чора-тадбирлари қўллаб-қувватланаётганлиги ва маъқулланаётганлигини кўрсатди. Асосий принципни шундай таърифлаш мумкин: давлат аҳамиятига, хўжалик ёки социал аҳамиятга молик биронта ҳам масала Советларсиз ҳал этилиши мумкин эмас. Партиянинг иқтисодий, социал, миллий сиёсати, аввало халқ ҳокимияти органлари сифатида халқ депутатлари Советлари орқали амалга оширилиши лозим».

Дарҳақиқат, шундагина депутатдан янада кўпроқ талаб қилиниши мумкин. Давр талаби ҳам шу йўсинда ишлашни тақозо этмоқда.

Фахриддин АЗИМОВ,
Сергели район Советининг депутати.

Шаҳримиздаги кўплаб объектларни тиклашда «Узоргстрой» трести бунёдкорларининг ҳам ҳиссаси салмоқли бўлаяпти. Айниқса, трестнинг 1-қурилиш-монтаж бошқармаси қурувчилари уюшқоқлик билан самарали меҳнат қилиб, натижаларни ой сайин мустаҳкамлаб боришаётир. Галина Иванова бир неча йилдан буён мана шу қурилиш ташкилотидаги пешқадам бригадаларнинг бирига бошчилик қилади. У етакчилик қилаётган коллектив аъзолари ўнлаб маданий-маиший объектларни фойдаланишга топширдилар. Айни пайтда зиммаларидаги топшириқларни пухта адо этиш билан чекланиб қолмай, сифатли иш бажаришга ҳам муваффақ бўлишаётир. Бригада томонидан Қорақамиш массивида тикланган янги магазинда қурилиш-монтаж ниҳоясига етказилди. Келгусида бу ердан ҳамшаҳарларимиз квартиралари учун керак бўлган замонавий мебелларни сотиб олишади.

Б. САИДОВА.

СУРАТДА: Галина Иванова коллектив аъзолари билан.
Т. Каримов фотоси.

Яна шлангларга қоришма «ўтириб» қолди. 16 киши яна ишсиз қолди. Ахир бу қанақаси? Бу аҳвол қачонгача давом этади?

Қодирали шартта бригадирга юзланди.

— Борихон ака, хафа бўлманг очиғини айтсам, бу ишда сиз билан биз айблимиз. Сабаби қоришма стандарт талабларига жавоб бермаслигини жуда яхши биламизу маҳсулотни қабул қилаверамиз. «М—4» қоришма фақат қумнинг ўзи. «М—200» маркали цементли қоришмадан кеча бир машинасини ҳам ишлата олмадик. Вақтимиз шланг тозалаш билан ўтди. Фақат қумнинг ўзини шланг орқали 1000—1500 метргача юбориб бўладими? Иш сифати-чи, полларни қаранг ёрилиб ётибди.

Бригадир Қодиралининг бу гапига лом-мим демади. Чунки у ҳақ эди. Бу ҳақда бошқармадагилар ҳам билишади.

Комсомол аъзоси Қодирали Абдураҳмонов ишга келганида содда қишлоқ боласи эди. Авваллари иш моҳиятини тушунмас, эрталаб келиб қоришма тайёрлайдиган агрегат ёнида ҳамма қатори ўтирарди. Кейин тушликка чиқарди. Иш тугашидан ярим соат олдин ювиниб-тараниб жуфтакни ростларди. Ойлик эса 10 сўм ошмасди ҳам, тушмасди ҳам. У бундай ҳол билан чиқиша олмади. Бир куни ўзи ишлаётган «Ташпромстрой» трестига қарашли пардозлаш бошқармаси очиқ партия йиғилишида сўзга чиқиб ҳамма камчиликларни очиб ташлади. Тўғри, Қодиралининг бундай ошкоралиги бригадирга ҳам, бошқармадагиларга ҳам ёқмади. Лекин бошқарма бошлиғи Қурбон Нуриллаев коллективда ана шундай комсомоллар борлиги билан фахрланди. Чунки хўжасизликка қарши курашни объектлардан бошлаш ишида унга комсомоллар кўмак беражаклигини англади.

ИБРАТ

Шундай қилиб Қ. Абдураҳмонов ва унинг сафдошлари таклифи маъқулланди. Тезда бу таклиф корхона маъмурияти ва партия комитети томонидан қувватланди.

Албатта ҳар қандай янгилик ва ташаббус бирданига туғилмайди. Пудрат усулга ўтиб ишлашда ҳам худди шундай бўлди. Ишчиларни бу қулай усул эканлигига ишонтириш осон бўлмади. Бригадир Борихон Фозилов ва коллективдаги уч коммунист Турсунали Сарбоев, Баҳодир Ҳамдамов, Валентина Чуйкиналар комсомол-ёшлар ўртасида галма-галдан тушунтириш ишларини олиб боришди. Оқибатда эса бригада хўжалик ҳисоби методи усулида меҳнат қилмоқда.

Қодирали ишлаётган объектда бўлганимизда у қоришма тайёрлаш агрегати эшигига газетадан қирқиб олинган «Тежамкорлик нималар беради», «Рақамлар тилга кирганда» рубрикалари остида берилган материалларни ёпиштираётган экан. Қизиқиб қолдик: Ўзбекистон ССРда меҳнат унумдорлигини пландан ташқари бир процент ошириш қўшимча равишда 180 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаш, саноатда 400 миллион киловатт соатдан ортиқ электр энергия бериш, 250 трактор, 100 пахта териш машинаси, 16 минг тоннадан ортиқ пахта толаси, 3 миллион квадрат метр ип газлама, 530 минг дона трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш имконини берар экан.

Бу материални ўқиган кишида ҳеч бўлмаса бир қизиқиш пайдо бўлади-ку. Мана шунинг ўзи унинг эртанги меҳнатга ижобий қарашга ундайди. Шунинг учун ҳам Қодиралини коллективда ҳамма ҳурмат қилади. У хусусда гап борса «Ишда принципиал, яхши дўст камчиликларга аёвсиз, актив комсомол» дейишади.

Д. ОБЛАЕВ.

Ранжитган бўлсак узр

Масъулият кимнинг зиммасида?

КПСС XXVII съездида 2000 йилгача ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки уй билан таъминлаш юзасидан конкрет вазифалар белгилаб берилган эди. Айни пайтда бу қутлуғ ишни муваффақиятли амалга ошириш учун жойларда қизғин кураш олиб борилаяпти. Бунинг натижасида қатъий график асосида қуриб, фойдаланишга топширилаётган бир қатор объектлар, шинам уй-жойлар ҳамшаҳарларимизни қувонтирмоқда. Аммо ҳамма жойда ҳам иш бир тартибда олиб борилаяпти деб бўлмайди. Оз бўлсада уйларни пала-партиш тиклаш, кўпгина камчиликлари билан топшириш ҳоллари ҳамон учраб турибди. Натижада янги уйга кўчиб келганлар уй тўйларини ўтказиб қувониш ўрнига асаблари бузилмоқда.

— Янги уй ташвишларидан сабр косамиз тўлди, — дейди Октябрь районидаги Усмон Юсупов ва Хуршид кўчалари кесишган жойда жойлашган 1-а ва 1-б уйларда яшовчилар. — 1987 йилнинг 29 ноябрида кўчиб келган эдик. Аввалига хурсандчилигимизнинг чеки бўлмади. Аммо квартиралардаги чала қилинган электр, монтаж ишлари, баъзи хоналарга ҳатто кабель ўтказилмаганлиги, чироқларнинг ёнмаслигидан дилимиз ранжиди.

— Қурувчилик касбидан пенсияга чиққанман, — дейди шу уйда яшовчи жамоатчилик асосида сайланган уй-жой комитетининг раиси Эркин Абдуллаев. — Янги уй олдик, бу — яхши. Лекин электр ўтказган ташкилот қалбаки иш қилиб кетибди. Қолаверса, бино бошқа камчиликлардан ҳам ҳоли эмас. Устига устак ертўлани сув босиб ётибди, болалар майдончаси йўқ. Бу ҳақда бир неча марта 29-уй-жойлардан фойдаланиш бошқармасидаги мутасадди ўртоқларга айтдик. Лекин фойдаси бўлмади.

Суҳбатдошим билан бу икки уйнинг атрофини айландик, квартираларга кирдик. Аҳвол ҳақиқатан ҳам ачинарли эди. Электр симлари чала ўтказилган, баъзиларида умуман йўқ. Хўш, бу аҳволга 29-ЖЭУдагиларнинг муносабати қандай! Ахир уй эгалари уларни бу муаммолардан бир неча бор огоҳ қилишган-ку!

— Электр билан бизнинг ишимиз йўқ, счётчик ишлагач биз квартирага кирмаймиз. Ертўлада сув борми! Йўқотамиз, — деди 29-ЖЭУнинг ишлаб чиқариш мастери Мурод Пўлатхўжаев. Кейин бу ерда яқинда иш бошлаганини қўшиб қўйди, гўё унинг ҳеч нарсадан хабари йўқ эди. Натижада бошқарма бошлиғи Лидия Адамовна Яцухнога учрашишга мажбур бўлдик.

— Уй аллақачон фойдаланишга топширилган. Бизда ҳаммаси яхши деган акт бор. Ҳамма айб одамларнинг ўзида. Ертўладан сувни тортиб оламиз. Болалар майдончасига келсак, лойиҳада шунақа кўрсатилган, — дея хотиржам жавоб берди у. Уйни қабул қилган 29-ЖЭУнинг собиқ бошлиғи Шуҳрат Абдураҳмоновнинг ҳам фикри билан қизиқдик.

— Биласизми, кўчиб келувчиларнинг кўпини маҳалладаги уйлари бузилган эди, — дейди у. — Камчиликларни тузатишга қарасак, уйни топшириш муддати чўзилиб кетарди. Одамлар ҳам шунга рози бўлишганди. Қурувчилар эса...

Собиқ бошлиқнинг бу сўзларидан ҳам одамларга яхшилик қилинмоқчи бўлингани, лекин уддасидан чиқилмагани сезилиб турарди.

Бу уйларни 2-уйсозлик комбинатининг 60-қурилиш бошқармаси қурувчилари қуришган. Григорий Селиванов бошқараётган 2-уйсозлик комбинатининг бу 60-қурилиш бошқармаси қурувчилари ишига сўнгги пайтларда аҳолининг ҳақли эътирози кўпайиб бормоқда. Хўш, ўз ишларига совуққонлик билан қараган, «биздан кетгунча эгасига етгунча» қабилида иш қилган қурувчилар, уларнинг бошлиқлари юқоридаги ҳангомаларга нима дейишаркан!

Ҳамза районидаги Ғалабанинг 40 йиллиги номли массивнинг 3-кварталига қарашли 3-уйда яшовчилар ҳам бундай ташвишдан ҳамон безовта бўлишаяпти.

— Эшик ва дераза ромлари шунчалик омонат ўрнатилганки, зўрға туради. Атрофида ёриқлар пайдо бўлган, — дейди бу уйнинг 40-квартирасида яшовчи Ерикасов. — Айниқса, кираверишдаги эшик тутқични қаттиқроқ тортсанг устингга йиқилай дейди. Қоғозлар сифатсиз ёпиштирилган. Унитаз ҳам полга омонат ўрнатилган экан, келган кунимиздаёқ кўчиб кетди. 24-квартирада турувчи пенсионер Илҳом Ризамов унинг фикрини тасдиқлади. 39-квартирада яшовчи, жамоатчилик асосида уй-жой комитетининг раиси Александр Тарасов эса ўз ташвишларини биз билан баҳам кўрди.

—Квартираларидаги эшик-дераза ромларни, унитазларнинг ёмон ўрнатилгани рост! Электр ҳам тез-тез ўчиб қолади. Линолиумлар сифатсиз тўшалган. Шу йилнинг январида кўчиб келган бўлсакда ҳанузгача подъездларда чироқлар йўқ. Почта калитлари берилмаган, лифтдаги сигнализация ишламаяпти. Яқинда қўшним лифтда бир соатга яқин қолиб кетди. Кейин яна бир англашилмовчиликни айтиб ўтай: бизга ордер беришганда 4 квартал деб ёзишганди, энди 3 квартал бўлиб қолди. Бу ўзгариш ҳужжатлар тўлғазишда, қидириб келувчиларда, почта хизматида кўп қийинчиликлар туғдирмоқда. Наҳотки, шуни олдинроқ ўйлашнинг иложи бўлмаган бўлса!

Биз юқорида айтилган камчиликларни ўз кўзимиз билан кўрдик. Қизиғи шундаки уй эгалари бизга қурувчилардан мерос бўлиб қолган камчиликларни жон-жон деб кўрсатишарди.

Бу уйни 1-уйсозлик комбинатининг 31-қурилиш бошқармаси фойдаланишга топширган. Қурувчилар ҳозир шу уй ёнидаги бошқа объектларда ишлашяпти. Аммо қўлларидаги актга ишониб берган ваъдаларини унутиб қўйишяпти. ЖЭУ ходимлари эса аҳоли талабини вақтида бартараф этиш ўрнига ҳар хил баҳона билан кўпчиликни сарсон қилишдан нарига ўтмаяпти.

Қайта қуриш ва ошкоралик даври бундай сифатсиз қурилган турар жой биноларини қабул қилишга тезроқ барҳам бериши керак. Иш шундай ташкил этилсинки, уйсозлар зиммаларидаги юксак масъулиятни унутиб қўйишмасин.

А. ДАМИНОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Шаҳар — қишлоққа

Ҳиммат

Далалардаги барча ноз-неъматлар пишиб етилган ҳозирги долзарб паллада ҳар бир кун, ҳар бир соат ғанимат. Ҳосилнинг нес-нобуд бўлмай ўз вақтида йиғиб олинишига қишлоқ меҳнаткашлари билан бир қаторда шаҳарликлар ҳам бирдай қайғурмоқдалар. Шаҳримизнинг Ҳамза районидаги кўплаб корхона ва муассасаларнинг ишчи-хизматчилари йиғим-терим ишига ўз ҳиссаларини қўшиш учун пойтахт областининг Орджоникидзе райони далаларига чиқиб кетдилар. Райондаги «Лимонарий» колхоз-комбинатининг Шомурод Маҳкамов бошчилик қилаётган 9-бригадасининг ўзида ҳозиргача шаҳарликлар қўли билан қирқ тоннадан ортиқ сабзавот маҳсулотлари йиғиштирилиб, эл дастурхонига тортиқ этилди. Бу умумхалқ ишида «Фан» нашриёти, Ўзбекистон ССР Халқ таълими давлат комитетига қарашли лойиҳалаш идораси, «Подъёмник» заводи, Ўзбек Совет Энциклопедияси Бош редакцияси ишчи-хизматчилари алоҳида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилдилар. С. Эшонхўжаев, А. Орипов, Б. Лутфуллаев, С. Давлетов каби ҳашарчилар барчага ўрнак бўлиб, илғорлар сафидан ўрин олдилар. Улар шу кунларда ҳам кунига 300—400 килограммдан сабзавот йиғиштириб, ўзларининг бор куч-ғайратларини шу масъулиятли ишга сарф этмоқдалар.

А. САЪДУЛЛАЕВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

Объективда — Бельгия

Брюссель полицияси Бельгиянинг чайқов бозорларини бир неча йиллардан бери қалбаки доллар билан таъминлаб келган гангстерлар синдикатини фош этди. Жиноятчиларнинг яширин «пул ясаш ҳовлиси»да полиция агентлари ҳар бирининг қиймати 50 долларга тенг, муомалага чиқариш учун тайёрлаб қўйилган қоғоз пулларни топиб олдилар. Синчиклаб ўтказилган ҳисоб-китоблардан сўнг Брюссель полицияси «рекорд» ўлжани қўлга киритгани маълум бўлибди. Қалбаки пул ясовчиларнинг «тайёр маҳсулотлар цехи»да пачкаларга тахланган ва ҳали қирқилмаган 150 миллион доллар тўпланиб қолган экан. Мутахассисларнинг фикрига кўра Брюсселдаги операция натижалари жиноятчиликнинг ушбу тури Бельгияда нақадар кенг қулоч ёйганлигидан далолат беради.

СУРАТДА: Бельгия полицияси ходими қалбаки пул ясовчилардан мусодара қилинган сохта долларларни намойиш этаяпти.

БЕЛЬГА—ТАСС фотоси.

Телетайп лентасидан

● НЬЮ-ЙОРК

БМТ Бош секретари Хавьер Перес де Куэльяр генерал Мартин Вадсетнинг (Норвегия) батафсил докладини тинглади. Генерал урушни тўхтатиш учун техник шароитларни тайёрлаш мақсадида Эрон ва Ироқдаги вазиятни ўрганган БМТ ҳарбий экспертлари миссиясига бошчилик қилган эди. Ҳарбий экспертларнинг хулосалари ва тавсиялари БМТ Хавфсизлик кенгашида кўриб чиқиш учун тақдим этилади. Перес де Куэльяр шу куни Эрон ташқи ишлар министри Али Акбар Вилоятий билан учрашиб, можарони бартараф этишга доир таклифларни у билан биргаликда муҳокама қилишни давом эттирди.

● БРАЗИЛИА

АҚШ давлат секретари Ж. Шульц Лотин Америкаси мамлакатлари бўйлаб сафари доирасида расмий визит билан Монтевидеодан (Уругвай) бу ерга келди. Бразилия пойтахтида бўладиган музокаралар чоғида сўнгги вақтда Вашингтон Бразилияга қарши савдо урушини янада авж олдириб юбориш натижасида ғоят кескинлашган икки томонлама муносабатларнинг муаммолари муҳокама қилинади. Асосий халқаро масалалар орасида, деб хабар қилди Бразилия ташқи ишлар министрлиги, томонлар Африка жанубидаги, Марказий Америка ва Панамадаги аҳволни, шунингдек КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев билан президент Р. Рейган ўртасидаги олий даражадаги Москва учрашуви якунларини муҳокама қиладилар.

● КИТО

Демократик партиядан Қўшма Штатлар президентлигига номзод Майкл Дукакис Марказий Америкадаги, энг аввало Никарагуа ва Сальвадор теварагидаги аҳволни тезроқ бартараф этишни ёқлаб гапирди. Эквадор телевидениесининг бу ерда саккиз канали орқали олиб кўрсатилган эксклюзив суҳбатида Лотин Америкаси мамлакатларига ёрдам қилиш режаларини ишлаб чиқиш зарурлигини таъкидлади. Унинг фикрича, Лотин Америкасидаги мамлакатларнинг кўпчилиги шошилинч иқтисодий ва молиявий ёрдамга муҳтождирлар. Майкл Дукакис башарти ўзи АҚШ президентлигига сайланса, Қўшма Штатлар аҳолисининг испан тилида гаплашадиган группалари вакилини ўз ҳукумати составига албатта киритажагини айтди.

КАЛЕЙДОСКОП

ТИМСОХ ЗИЛЗИЛАНИ БАШОРАТ ҚИЛАДИ

Хигашиндзе миллий боғида меҳнат қилувчи японияликзоолог Цундзюки Ямамото тимсохлар зилзилани олдиндан башорат қилишга қодир эканлигини аниқлади. Табиий офат рўй беришидан олдин тимсохлар ўзига хос товуш чиқара бошлашар экан. Сейсмолог-тимсохларнинг бу қобилияти радиуси бир неча ўн километрга тенг зилзила рўй бериши мумкин бўлган зонани аниқлаш имконини беради.

КАРКИДОННИ ИЖАРАГА ОЛИШ МУМКИН

Молиявий қийинчиликларга дуч келган Бавария ҳайвонот боғи барча хоҳловчиларга бўғма илондан тортиб, каркидонгача уйга олишни таклиф қилаяпти. Тўғри, бунинг учун олдиндан «васийлик» олиш ҳақидаги ҳужжатларни расмийлаштириш ва ҳайвонларнинг туридан келиб чиқиб, йилига 700 маркадан 30.000 маркагача тўлаш керак.

УШОВИДАН ТУШОВИ ҚИММАТ

Англиянинг жанубидаги Гилфорд шаҳрида истиқомат қилувчи Норман Смит мажбурий равишда маҳаллий касалхонада юз соат ишлаб беришга ҳукм қилинган ди. Аммо судьяга вазни 280 килограммга тенг Смитни ташиш учун махсус автокар қуриш лозимлигидан хабар топганидан сўнг ўз ҳукмини бекор қилишга тўғри келди. Бунинг устига касалхона эшикларини ҳам қайта қуришга тўғри келган бўлар эди.

Усти ялтироқ...

Куюнчаклик билан ёзилган

Ётоқхона студентнинг иккинчи уйи. Ундаги қулай шароит унинг ўқиши ва нормал яшаши учун катта аҳамиятга эга. Лекин доимо шундай бўлавермайди. Хўш, Студентлар шаҳарчасидаги ётоқхоналарда аҳвол қандай! Политехника институтига қарашли 30-ётоқхона икки блокли, янги лойиҳа бўйича қурилган. Бу ерда 900 нафар комсомол-ёш яшаяпти. Ҳар бир қаватда умивальник, ҳожатхона, ошхона бор. Аммо уч ой ўтмай, барча қаватдаги душхоналар беркитилди. Чунки уларнинг суви қаватдан қаватга оқиб тушиб, хоналарни яроқсиз ҳолга келтира бошлади. Коридорлар ҳар йили ремонт қилинади. Қувурлар тез-тез тешилиб туради. Ётоқхона хизматчилари студентларни, студентлар эса хизматчиларни айблашади. Лекин аҳвол бундан ўзгариб қолмайди, албатта.

Бино қурилганига энди уч йил бўлди. Бироқ ремонт устига-ремонт. Ҳали ҳануз давом этмоқда. Бундай ҳангомани Тошкент Давлат университетининг 89, 90, 91, 92, 93-ётоқхоналарида ҳам кўриш мумкин. 2, 84, 85-ётоқхоналар капитал ремонтга муҳтож.

Журналистика факультети студентлари яшаётган 89-ётоқхонани олайлик. Серсавлат бу бинонинг қурилганига 6—7 йил бўлди, лекин унинг ремонти учун ҳар йили ортиқча сарф-харажат қилишга тўғри келяпти. Масалан, ётоқхона ремонти учун шу йилнинг ўзида 7—8 минг сўм сарфланди. Ремонт ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Хоналарда яшаб турган студентлар кўчиши керак. Бу қурувчига ҳам, студентга ҳам қийинчилик туғдиради. Хўш, нега энди янги ётоқхона тез ремонт талаб бўлиб қоляпти! Бунинг албатта объектив ва субъектив сабаблари бор. Биринчидан, ётоқхоналарнинг лойиҳаси ўзини оқламаётир. Бу фикримизни ТошДУ ётоқхоналари бўйича проректор ёрдамчиси Э. Ғойибназаров ва қатор ётоқхоналарнинг комендантлари ҳам маъқуллашди. Ҳар бир қаватда тўрттадан ҳожатхона, ювиниш хонаси бўлиб, улар ўртасидаги қуйма бетон нобоп қурилган. Натижада юқори қават суви ҳамма қаватларга оқиб тушади. Қуйма бетонларни ямаган билан фойдаси йўқ. Шунинг учун бу ерда йил бўйи неча-неча эшиклар, раковина ва унитазларни алмаштиришга тўғри келади. Шу йилнинг ўзида политехника институтининг 14-ётоқхонасида 60 та янги умивальник ўрнатилди. 9 қаватли бу биноларнинг ошхоналарига электр печкалар ўрнатилган. Афсуски, улар ҳозир деярли ҳеч қайси ётоқхонада тўлиқ ишламайди. Уларга эҳтиёт қисмлар эса Уралдан келиши кутилмоқда. Лойиҳада иқтисодни кўзлаб шундай қилинган. Газдан кўра электр арзон. Фойдаси бўлса яхши эди, лекин акси бўлаётир. Ортиқча сарф, меҳнат талаб қилади.

Апрель ойида Тошкент Давлат университети учун янги ётоқхона қурилди. Бу ётоқхонанинг бошқаларга қараганда афзал томонлари бор. Қаватлар секцияларга ажратилган. Ҳожатхона, умивальник секцияси битта. Алоҳида ўқиш заллари мавжуд. Аммо бу ерда ҳам электр печка ва душхона умумлашмаган. Ётоқхона аспирантларга мўлжалланган. Шундай лойиҳада Тошкент медицина институти учун ҳам ётоқхона қурилди. Бинони «Главташкентстрой»нинг 12-қурилиш трестига қарашли 49-қурилиш бошқармаси қурувчилари монтаж қилишган. Пардозлаш ишларини 1-пардозлаш трестининг 29-қурилиш бошқармаси ишчилари бажаришди. Бинонинг умумий баҳоси 672 минг сўмга тушди.

Бизнингча, студент-ёшларнинг, комсомолларимизнинг ётоқхоналари ҳам архитекторлар конкурсидан ўтган лойиҳалар асосида қурилса, бунда кўпчилик имкониятлар ҳисобга олинса, нур устига нур бўларди.

М. ХОЖИМАТОВ,
Х. САИДОВ,
Тошкент Давлат университети студентлари.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

◎ **ҚОЗОН.** Татаристон пойтахти ва Набережние Челни автомобиль магазинларида «КамАЗ» юк машиналари пайдо бўлди. СССР Автомобиль саноати министрлиги ва кўп юк ортиладиган автомобиллар ишлаб чиқарадиган Кама бирлашмаси коллективининг ташаббуси билан бу машиналар савдога чиқарилди. Нархи қиммат — 70 минг сўм бўлишига қарамай юк машиналарига эҳтиёж катта. Қозон шаҳрида уй-жойларни ремонт қилиш, қадимий бинолар олд қисмини таъмирлаш билан шуғулланувчи «БОР» кооперативи биринчи бўлиб юк машинасини сотиб олди.

◎ **КИЕВ.** Киевдаги бир қанча завод ва фабрикаларнинг раҳбарлари ва мутахассислари хўжалик ҳисобидаги «ЭКО» республика илмий-иқтисодий фирмаси ташкил этган «Социалистик корхона маркетинги» семинарининг дастлабки тингловчилари бўлдилар.

Украина ССР Енгил саноат министрлиги ходимлари ўқийдиган лекциялар курси якка тартибда кийим-кечак тикиш ательелари, универмаглар, совға ва заргарлик буюмлари фабрикалари ходимлари эътиборини жалб қилди. «ЭКО» келгусида турдош корхоналар вакилларини махсус группаларга бирлаштириб, бевосита ишлаб чиқаришда ўқитишни режалаштирмоқда.

◎ **НОВГОРОД.** «Новгородторф» бирлашмаси коллективи ишлаб чиқариш вазифаларини ходимлар сонини ошириш билан эмас, балки уларнинг маҳорати ва ғайрати билан ҳал қилмоқда. Мавсум бошидан буён уч миллион тонна торф тайёрланди. Торф қазиб чиқаришда банд бўлган бригадаларнинг ҳаммаси хўжалик ҳисобига ўтказилган. Ишчилар бошқа касбларни ҳам ўрганмоқдалар, пировард натижадан манфаатдорлик ошди. Меҳнатни ташкил этишнинг янги формаларини жорий этиш коллективларнинг хўжалик фаолиятида қўшимча резервларни излаб топишга ёрдам бермоқда.

◎ **ЕРЕВАН.** «Армэлектродвигатель» бирлашмасида янги турдаги мотор ишлаб чиқарила бошланди. Улар пишиқлиги билан ажралиб туради. Олдинги моторлар ҳақида буюртмачилардан кўп эътироз тушарди. Маҳсулотни янгилаш — корхонанинг Пермь, Москва, Ярославлдаги шериклар билан ҳамкорлик қилиши натижасидир.

(ТАСС).

Арманистоң ССР. Ёш инспекторларнинг Пенза шаҳрида бўлиб ўтган «Хавфсиз ғилдирак» ҳаракати Бутуниттифоқ конкурсида Арманистон терма командасининг аъзолари мусобақа совриндорлари бўлишди.

СУРАТДА: Ереван командасининг капитани А. Саакян.

М. Калантар фотоси, ТАСС фотохроникаси.

ИНСОН ВА ЯХШИЛИК

Ўзбекистон ССР халқ шоири ШУКРУЛЛО ҳузурида.

Бу хонадонда биринчи марта бўлишим. Эҳтиром билан ичкарига қадам қўйишим билан домла очиқ чеҳра ила кутиб олдилар.

— Қани, хуш келибсиз, киринг ичкарига. Чарчамай ишлаб юрибсизми?

— Раҳмат домла! Ўзингиздан сўрасак.

— Ҳа, энди мана, ишлаяпмиз қўлдан келганча.

Уй ичига кўз югуртираман. Шукрулло ака бир суратда Расул Гамзатов билан, бир суратда эса Қайсин Қулиев билан, бир суратда Чингиз Айтматов билан қизғин баҳсларда... Пастроқда эса Давид Кугультинов бир нарсани шоиримизга уқтириб турган пайти...

Мен суратлардан, китоблардан кўз узиб домлага қарадим. У киши менинг дилимдан ўтган фикрларни сездилар чоғи, кўшиб қўйдилар:

— Улар билан 30—40 йиллик қадрдонмиз.

Келишдан ниятимни англагач, менга қараб кулимсирадилар.

— Саволни сиз бераверасиз, мен эса жавобни...

Шу аснода телефон жиринглади...

Барчамиз ҳозир XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси руҳи билан яшамоқдамиз. Конференция ҳақидаги ўз фикрларингизни биз билан ўртоқлашсангиз...

— Жуда яхши. Менимча суҳбатимизнинг асосий мавзуси **ВИЖДОН** атрофида бўлса яхши бўларди. Чунки нима ҳақида гапирмайлик инсоннинг инсонийлигини ўлчайдиган асосий мезон бу—**ВИЖДОН**-ку!

Ахир менга нега тил керак,
Яна ёлғон сўзлаш учунми?
Нега юрак ва ақл керак,
Турфа бўҳтон ўйлаш учунми?
Лаънатларга ботмай дунёда
Бўлсин десанг ҳақиқий инсон.
Ҳусн берма, тил берма менга
Виждон бергил, виждон бер, виждон!

Энди сизнинг саволингизга келсак:

Агар шу ҳаётда етмиш йил яшаб, дунёнинг баланд-пастини кўриб келаётган бўлсам ҳам бунчалик қувончли, кишига завқ берадиган анжуман бўлиб ўтганини тасаввур қилолмайман. Унинг аҳамиятини икки оғиз сўз билан айтиш қийин. Чунки конференцияда сўзга чиққан ҳар бир нотиқнинг сўзи 2—3 йил ичида, яъни қайта қуриш даврида ҳаётимиз тубдан ўзгариб кетганининг далили бўла олади. Энг қувончлиси нимада? Халқимизнинг яхши гапи бор: «Қорнимга эмас, қадримга йиғлайман». Конференциядаги энг салмоқли гап инсон қадри, инсон тақдири ҳақида борганлигида. Албатта бу ерда бўлиб ўтган гапларни бир ёқлама қабул қилиб бўлмайди. Мухолифлар бўлиши тайин. Айниқса, матбуотда, минбарларда амалига қарамай танқид қилишлар конференция делегатларининг ҳаммасига ҳам бир хилда ёқавермайди. Ёдингизда бўлса конференция делегатлари орасида пора олганлар ҳам ўтирибди, деган гаплар бўлди. Хўш, Кремль Съездлар саройи каби мўътабар бир даргоҳда, шундай қутлуғ анжуманда бундай одамлар бор экан, улар қаердан, қандай қилиб делегат бўлиб келди? Демак, ташқарида ҳам уларни қўлловчилар бор. Бўлмаса улар Съездлар саройига етиб келмасди. Ана ўша кимсаларга қайта қуриш, инсон қадри, мамлакатнинг эртанги кунини ўйлаш мутлақо ёқмайди, ортиқча ташвиш туюлади.

— Инсон қадри, инсон тақдири, инсон омили дедик. Шу сўзларга ўз нуқтаи назарингизни билдирсангиз...

— Ҳақиқатан ҳам, инсонга нима керак? Энг биринчи галда эркинлик керак. Инсон ўз-ўзини яхши таниб олиши керак. Жамиятимизнинг энг катта нуқсони худди мана шунда эди, ҳаётимиздаги ҳозир биз курашаётган салбий ҳодисаларни келтириб чиқарган омилларни ўз вақтида рўйирост очиб, ўз фикримизни билдирмаганимизда эди.

Алишер Навоий бундан 500 йил аввал ўзбек тилини ҳимоя қилиб, унинг афзалликларини ёзган эди. Биз буни фахр билан тилга оламиз. Ўзбек тилида ёзгани ва бу тилни ҳимоя қилгани учун ўзбек адабиётининг отаси деб улуғлаймиз. Ваҳоланки, ўзбек тилини ҳимоя қилганлар ўттизинчи йилларда айбдор бўлиб, кўп азиятларни бошидан кечирганди. Ҳозир-чи? Фақат ўзбек тилининг ривожи эмас, ҳатто ўзбек тили давлат тили даражасига юксалиши керак деган фикрлар ҳам бемалол айтиляпти. 30—50 йилларда бу фикрларни айтиб кўринг эди...

Бориб телефон дастагини кўтарди.

— Алло! Ким бу? Ҳа, қизим, сенмисан? Ўқишларинг яхшими? Ўқишга киролмадим? Э, чакки бўлибди-ку! Энди нима қилмоқчисан?

Домла бироз жим қолдилар.

— Ҳа, яхши. Лекин Тошкент жуда катта шаҳар, сен ҳали ҳаётнинг аччиқ-чучугини билмайдиган ёш қизсан. Қийналиб қоласанми дейман?

Домла яна бироз жим қолдилар.

— Энди бундай, сенга бир маслаҳат. Демакки матбуотда чиққан мақолаларинг конкурс талаб қилган даражада бўлмаса, сен уйингга қайтсанг. Ўша ерда район газеталарида актив қатнашиб, бирон ерда ишлаб, пишиб келгуси йил келсанг қандай бўларкин, қизим? Шундай бўлсин. Бир қарорга келсанг, менга телефон қилиб айтгин, қизим. Хўп, омон бўл!

Домла телефон дастагини қўйиб, ичкари кирдилар.

— Сурхондарёлик Гулнора деган қизча. Менга ўқувчилик даврларида шеърларини юбориб турарди. У ўқишга киролмабди. Бехабар қолибман-да Тошкентга келганидан. Хўш, қаерга келган эдик?

— Инсон қадри ҳақида сўзлашаётган эдик.

— Ҳа, яна бир мисол. Орол денгизини ҳимоя қилиш ҳақида кўп гаплар бўляпти. Агар шу гап бундан лоақал ўн йилгина аввал айтилса, миллий бойлигимиз пахтага қаршиликда сиёсий айбланардик. Билмадим, оқибати нима бўларди. Энди-чи? Энди хоҳласангиз моддий ёрдам беринг, хоҳланг ўз фикрингизни айтинг, хоҳланг айбдори —сан, деб маълум шахсларни кўрсатинг — ихтиёр ўзингизда. Бирор одам ўзини ёқса унинг сабабларини аниқлаш, гуноҳнинг олдини олиш ўрнига бизда бундай бўлиши мумкин эмас, деб яширардик. Энди-чи? Эркингиз ўз қўлингизда. Мана энди буни давлат халқники бўлиб қолди десак ярашади. Мана буни шахс эркинлиги десак бўлади. Бизнинг ҳамма нуқсонларимизни келтириб чиқарган нарса — одамда хўжайинлик, эгалик ҳиссининг йўқ бўлиб кетганлигида эди. «Бўлса бўлар, бўлмаса ғовлаб кетар» деган машъум бир ўйга келиб қолган эдик. Ҳар нарсага рози эдик. Қайта қуришни жуда қадрлаш керак.

— Боя ўттизинчи-эллигинчи йилларда кўп нарсаларни гапириб бўлмасди, дедингиз. Малол келмаса, ўша йиллар ҳақида ўз оғзингиздан эшитсак.

— Аввал бир нарсани айтиб ўтай: ҳаётга назарий қараш бор ва ўша назарияни оммабоп қилиб айтиш бор. Бу иккови икки хил нарса. Бу икки хил савияни талаб қилади. Чингиз Айтматовларда мана шу икки фазилат уйғунлашиб кетган. Яъни назарий деганимизда нуқсон ва фазилатларни келтириб чиқарган омилларни айта билиш. Нуқсонларни айтиш мумкин, ана шуларни келтириб чиқарган сабабларни ҳамма ҳам айтолмайди. Чингизлар, Расуллар ўз манфаатидан халқ манфаатини юқори қўйган инсонлар, халқ учун ҳар юмушга тайёр улар.

Улуғ совет шоири Қайсин Қулиевнинг дафн маросимида Шукрулло ҳам қатнашди. Чингиз Айтматов маросимдан сўнг домлани бир четга тортди:

— Оға, Рашидов ҳам вафот этибди...

— Ҳа, вафот этди. Ўзбекистонда мотам.

— Сиз билан суҳбатимизни телевидениега ёзиб олишган эди. Шуни беришдими?

— Йўқ, берилмади. Нега шундай бўлди, Чингиз Тўрақулович?

— Рашидов билан сал орамиз бузилганди. Норин ГЭСи қурилганини биласиз. ГЭС битдию, лекин сув йўқ. Ҳайҳотдек иншоот ҳувиллаб ётаверадими? Кейин менга айтишди, юртдошларим: «Сен депутатсан, ёрдам бермасанг бўлмайди». Мен бу гапни СССР Олий Советининг сессиясида айтдим. Норин ГЭСига сув келди. Лекин Рашидовга менинг ҳатти-ҳаракатларим ёқмади. Муносабатимиз бузилди. Лўнда қилиб айтсам, ёмон кўриб қолди. Бу ўтган кунлардан бир шингил.

Ўттизинчи йиллардаги ҳақсизликларни кўпинча Сталинга боғлашяпти. Баъзан бу ҳақда чуқур фикр юритмаймиз. Бунинг илдизлари жуда теран.

Менимча, бугунги биз қайта қуришда очаётган нуқсонларнинг боши Ленин вафотидан кейин 1927-1928 йиллардан бошланади.

Бир мисол. Ўша йиллари халқ орасида Шўрога ҳақсизлик деган гап пайдо бўлди. Ҳақсизликка дучор бўлганлар кимлар эди? Эски китоб ўқиган мулла одамлар, яна тузукроқ ҳовли-жойи бор кишилар. Хусусий мулк баҳонаси билан уларнинг мол-дунёси мусодара қилина бошланди. Бошқаларга берилди. Хўш, етти-саккиз боласини чирқиратиб ким ўз қўшнисининг, маҳалладошининг уй-жойини ўзлаштиради? Виждони бор одамлар бундай қилмайди. Лекин шу ишни қилганлар ҳам кўп бўлди. Бировнинг ҳаққидан, кўз ёшидан қўрқмаганлар ҳам бўлди.

— Худди шунга ўхшаш воқеа Шайхзода домла билан ҳам бўлган эканми?!.

— Ҳа, бўлган. Тахминан 1964—65 йиллар эди. У пайтда Сарвар Азимов Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари эди. Бир куни Шайх ака билан учрашиб қолдим. Шунда у Азимов ҳовли-жой берганини айтди. Лекин Шайх ака уни олмабди. Сабабини суриштирсам, бу ҳовли ўзини ўзи отган кишиники экан.

— Мен шу уйга кўчсам, Шайхзода бу одамнинг ўлимини кутиб ўтирган экан, дейишмайдими?

Ваҳоланки, 20—30 йилларда бундай андишани ўйламай иш қилганлар бўлган.

1937 йилларда мана шундай бировнинг ҳақидан, кўз ёшларидан қўрқмайдиган одамлар иш берди. Сталин ана шунақаларга суянди: «Мен сенинг бошингни силадим, уй-жойлик қилдим, сен эса мана бу халқ душманларини даф қилишда менга ёрдам бер». Улар бу ишни бажонидил бажаришди. Бировнинг ҳақидан қўрқмаганлар туҳматдан тоярмиди? Ҳеч қандай гуноҳдан тоймасди. Мана шулар, Сталин ишонган одамлар, давлатда масъул ишларга кўтарилди. 70—80 йилларга келиб, улар ҳатто давлат ҳаққига ҳам хиёнат қилдилар. Порахўр ҳам, кўзбўямачи ҳам шулар эди.

— Қайта қуриш жараёни бирдан бошланди деган фикрлар ҳам йўқ эмас...

— Йўқ. Ҳар нарсанинг пойдевори бўлади. 1905 йилги инқилоб 1917 йил Улуғ Октябрь социалистик революциясининг пойдевори бўлди. Қайта қуриш 1956 йиллардан, Н. С. Хрушчев Сталин шахсига сиғинишни фош қилганидан бошланди десак, хато бўлмас. Хрушчевнинг энг катта хизмати шунда!

Қайта қуриш — чинакамига инқилобий ҳаракатдир. У давлатни барбод бўлишидан асраб қолди. Жамиятни ёт одамлардан тозалади. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси эса юқоридан буйруқ беришларга қарши масалалар қўйди. Бюрократизмга қарши очиқ кураш бошлади. Буни қайта қуришнинг асосий хизматларидан деб қараш зарур. Лекин бу кўпларга ёқмайди. Ҳали ҳам юқоридан буйруқ кутиб яшаётганлар кўп. Буйруқбозликнинг машъум томони — одамларни фикрлашдан маҳрум қилиб қўйгани.

— Кейинги пайтда айрим ижодкорлар ҳақида гап кетса, «бу жабр кўрган» деган сўзлар кўп айтиладиган бўлиб қолди...

— Бу сўзни айтишдан аввал яхшилаб ўйлаб кўриш керак. Сталин шахсига сиғиниш пайтида озодликдан маҳрум бўлган, эзилган, дардга мубтало бўлганлар бор. Мана булар чинакам жабр кўрганлар. Бу жабрдан камина ҳам бенасиб қолмаганман. Лекин асари танқид қилинган одамларни жабр кўрган дейиш тўғри эмас-да.

Шахсга сиғиниш даврида жабр кўрганлар ҳақида «Хатарли йўл» пьесасини яратганман. Унинг асосий мавзуси инсонга муҳаббат хусусида боради. Унинг бош қаҳрамони Абдусодиқ бир саҳнада шундай дейди:

Азиз Инсон, буюк инсон, муқаддас инсон
Сен ғамгамас шодликларга яратилгансан.

— Ўрни келиб қолди, энди ўз ижодингиз ҳақида ҳам тўхталсак. Сиз ижодкорнинг вазифасини қандай шарҳлайсиз?

— Ижодкорнинг вазифаси, адабиётнинг вазифаси кишиларнинг маънавий дунёсини шакллантириш, руҳий дунёсини бойитиш, маънавий қашшоқликдан қутқариш, виждоннинг муқаддаслигини кишиларга сингдириш, эътиқод ҳосил қилишдан иборат деб ҳисоблайман. Ҳозир барча виждонли одамларни ҳайратга солаётган, бўлиб ўтган воқеалар — маънавий қашшоқлик оқибати. Инсоннинг маънавий савияси инсонга муносабати билан белгиланади.

Колхоз дўконига боғ-боғ сабзи тушди дейлик. Бир боғидан чиқса 600-700 грамм сабзи чиқади. Қолгани ҳашак. Шуни билишмайдими? Билишади! Бу ўз ҳузурини ўйлаш дейилади. Ўз ҳузурини ўйлаш—маънавий қашшоқлик. Маънавий қашшоқлик — виждонсизлик. Виждонсизлик эса жамият бошига битган бало.

Шу ўринда бир нарсани эслатиб ўтмоқчиман. Магазинга кириб харид қилган деҳқон «Ботинка тиккан қўлинг синсин» деб ишчини қарғайди, ишчи эса «Топганинг яхшилигингга буюрмасин», деб дори солиб қовун-тарвуз сотган деҳқонни қарғайди. Муаллим ёки врач уй қурган устадан нолийди, қурувчи эса... Хуллас бу қарғиш, норозиликларнинг сабаби нимада? Бировлар бунга план сабаб деса, бировлар очиқ фикр айтиш йўқлигидан дейди. Буларнинг барчаси тўғри! Аммо ҳар бир кишининг ўз виждони, инсофи қаёқда? Ҳозирги ошкораликнинг қадри-қиммати ҳам виждонга берилган мана шу ҳуқуқда! Виждон эркинлигида! Қайта қуришни ҳар биримиз ўзимиздан, виждондан бошласаккина юқоридаги офатлардан қутиламиз.

— Янглишмасам, инсон, виждон, яхшилик шеърларингизда доимо куйланиб келинган мавзу?!

— Биринчи машқ шеърларимдан бирида ёзган эдим:

Менга дўст керакдир, дўст бўлар фақат,
О, фикри фикримга гар монанд бўлса.
Ишонинг, онт ичай умрим ҳадя,
Халқи-ла бир йиғлаб, бирга шод бўлса.

Шеърми, пьесами, насрми—нимаики ёзмоққа киришмай, кузатилган мақсад инсоннинг маънавий дунёсига алоқадор гаплар бўлади.

Ваъдани биз оддий нарса деб тушунамиз. Ваъдага амал, сўзга эгалик, фикрда қатъият кишининг қиёфасини белгиловчи энг асосий омиллардан бири эканлигини унутиб қўямиз. Ваҳоланки:

Бир бебурдлик топган қадрингни,
Совуришга қилар кифоя.
Кичик ишга ихлос, эътибор
Улуғ ишга бўлар бир поя.

Мен инсон учун энг муқаддас фазилатдан бири—ваъдага амал қилиш деб тушунаман.

— Қайта қуриш ижодингизда қандай акс этяпти?

— Қўлдан келганча. Аслида ижодкор замондан анча олдинда юради. Унинг ижодида даврнинг энг долзарб масалалари кўтарилади.

Бадиий ижод зиддиятли фикрлардан кутилмаган, оригинал ҳукм чиқариш билан белгиланади. Шу нуқтаи назардан қарaганда ижод мураккаблашади.

Чингиз Айтматов билан бир учрашганимда у шундай деган эди: «Менинг асарларимнинг ўқувчиси энди камайиб борса керак. Чунки мен энди ҳаётдаги бўлаётган воқеаларни тасвирлашдан кўпроқ фикрлашга, нуқсонларнинг ўзини эмас, ўша қусурларни келтириб чиқарган омилларнинг моҳиятини очишга қизиқяпман. Бу ўқувчиларга бирмунча зерикарли туюлади».

Менинг ижодимда ҳам айнан шундай ҳолат бор.

— «Сенинг бахтинг» шеърлар тўпламингиз СССР Давлат мукофоти номзодлигига қўйилганини эшитиб, мухлисларингиз жуда севинди. Мукофотга тавсия этиш сизни руҳлантираяптими?

— Шоирнинг биринчи вазифаси қойил қилиб ёзиш. Агар лойиқ бўлса партия ва ҳукуматимизнинг ўзи тақдирлайди. Китоб шундай юксак мукофотга тавсия этилишининг ўзи бир мукофот мен учун.

— Ҳозир қандай асар устида ишлаяпсиз?

— «Унсиз фарёд» трагедиямни оққа кўчириб бўлдим. У турғунлик йилларидаги воқеаларга бағишланган. Унда бойлик орттириш, ўзини ўзи қатл қилиш, маънавий қашшоқлик, виждон ва виждонсизлик ўртасидаги курашни кўрсатишга интилдим.

Энди сизга бир гап айтай. Қанчадан-қанча сифатсиз ишлар қилдик. Оддийгина иситиш қувурларини олайлик. Бечора қувур ўн йилга мўлжалланган бўлса, йигирма йил ётди ернинг тагида. Чириб адо бўлди. Квартираларда эса иссиқ сув кутиб, одамлар ҳалак. Афсуслар бўлсинки, бу сифатсизлик битта Тошкентга хос эмас, Иттифоқимизнинг исталган бурчагида бор. Агар аҳвол шу зайлда ҳеч бўлмаса 5—10 йил давом этса нима бўларди? Аҳволимиз нима кечарди? Биз план учун ишладик! Инсон учун ишламадик! Ҳозир эса бунинг акси бўляпти. Одамларнинг бир қолипдан иккинчисига ўтиши осон эмас. Ўша вайронагарчиликларнинг ўрнини тўлдиришнинг ўзи бўлмайди. Энди буёғига Инсон номи байроғимиз бўлиши керак. Яхшилик, Виждон муқаддас бўлиши керак.

— Демак яшасин Инсон ва Яхшилик!

— Ҳа, худди шундай! (Шоир кулиб қўйди).

Шукрулло ака билан хайрлашиб, кўтаринки кайфиятда йўлга тушдим. Қулоғим остида домланинг куюнчаклик билан айтган сўзлари анча вақт жаранглаб турди. Тилимда эса унинг тўрт сатр шеърини такрорлардим:

Майли, зарраларга айлансин юрак,
Дўстлик, меҳр бўлиб сингса ҳар танга.
Ахир шеър, юрак не учун керак,
Яхшилик қилмаса агар инсонга.

Суҳбатни Темур УБАЙДУЛЛО ёзиб олди.

Китоб жавонингизга

НОДИР АСАР

Кейинги йилларда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳузуридаги Тил ва адабиёт институти, қўлёзмалар институти олимлари томонидан халқ эртаклари, достонлари Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти томонидан нашр этилди.

Халқ оғзаки ижоди ҳамма халқларда ҳам кенг тарқалган. Ҳар бир халқнинг адолат, эркинлик, озодлик учун курашида ўз қаҳрамонлари бор. Ўзбек, тожик, қозоқ, қирғиз ва туркманда Насриддин Афанди халқ фикрини ифодаловчи қаҳрамон бор. Худди шунингдек, Самак айёр Ўрта Осиё, Эрон, Ҳалаб, Чину Мочин ҳамда Хуросонда XII ва XIII асрларда катта ҳурматга эга бўлган. Самак айёр Ўрта Осиё, воятлар ўз даврида замонасининг энг йирик қисса айтувчиларидан бири Садақабинни Абулқосим томонидан жамланиб, яхлит бир асарга келтирилади. Натижада «Самак айёр» романи вужудга келади. Кейинчалик бу асарни Фаромурз билан Абдулло котиб-ал-Ражоний қоғозга туширган. Бу нодир асарнинг китоб шаклида майдонга келишида Парвиз Хонларийнинг хизмати катта бўлган.

Ягона сюжет, мустаҳкам композициядан иборат бўлган бу роман уч жилддан (ҳар бир жилди икки китобдан) иборат бўлиб, буларнинг ягона нусхаси Англиянинг Оксфорд университети кутубхонасида сақланмоқда.

«Самак айёр»нинг биринчи китоби Душанбада «Ирфон» нашриёти томонидан 1967 йили босмадан чиқарилган бўлиб, тожик тилидан Темур Норбек томонидан ўзбек тилига таржима қилинди. Асарда асосан икки ошиқ — ҳалаблик Хуршидшоҳ билан чинлик Маҳпари саргузаштлари баён қилинади. Асарнинг асосий қаҳрамонлари Самак айёр, Шағол, Пилзур ҳамда бошқа паҳлавонлардир.

С. АЗИМОВА.

ЯНГИ ҚЎЛЛАНМА

«Ўқитувчи» нашриёти янги чоп этган «Йўл ҳаракати қоидаларини ўрганиш» деб номланган ўқув қўлланмаси ўзбек тилида яратилган салмоқли методик адабиётлардан бири бўлди.

Тажрибали автоинспекция ходими, методист-ўқитувчи Б. Эргашев ва бошқалар кўп йиллик кузатишлари ва тажрибаларига асосланиб ёза келган ушбу қўлланма республикамиз мактабларининг энг бошланғич синф ўқитувчилари учун мўлжалланган. У билим масканларида жорий этилган ўқувчилар йўл ҳаракати бўйича янги курс талаблари асосида ёзилди.

Китобда ўтиладиган машғулотлар бўйича тематик план ва методик ишланмалар берилиб, ўқитишнинг техника воситаларига доир зарур қўлланмалар рўйхати ёритилган.

А. АЛИЕВ.

Шифобахш неъматлар

Табиий дориларни тайёрлаш

Азиз оқшомхонларга яқинда шифобахш ўсимликлар ҳақида маълумотлар берилган эди. Қуйида айни шу кунларда ўт-гиёҳлардан дармон-дорилар тайёрлашнинг усулларини баён қиламиз.

ТОҒРАЙҲОН

Ёзнинг иссиқ шу кунларида тоғларга чиқсангиз ён бағирларида бинафша-пушти (оч сирень) рангдаги гулли, ниҳоятда ўткир хушбўй ҳидли ўсимликнинг тўп-тўп бўлиб ўсиб ётганига кўзингиз тушади, уни искасангиз баҳри-дилингиз очилиб кетади. Бу ажойиб ўсимлик — тоғрайҳон.

Тоғрайҳон кўп йиллик ўт-ўсимлик бўлиб, лабгуллилар оиласига киради. Илдиз пояси қийшиқ ўсувчи, шохланган, илдизлари майда. Ёз давомида бир нечта, баландлиги 60 сантиметргача етадиган, тик ўсувчи, шохланган, тўрт қиррали поя ҳосил қилади. Барглари барг бандли, тухумсимон шаклда, 1—4 сантиметр катталикда, қарама-қарши жойлашган. Гуллари майда, кўпсонли, 5—25 донаси қалқонсимон бошоқчага йиғилган. Бу бошоқчалар ўз навбатида тўпланиб, поя учида рўваксимон тўпгул ҳосил қилади. Гулнинг ранги, юқорида айтиб ўтилганидек, оч сирень рангли. Меваси косачабаргига 4 та-4 та бўлиб жойлашган ёнғоқчалардан иборат. Ёнғоқчалар тўқ-қўнғир рангли, тухумсимон шаклда бўлиб, майда (узунлиги бор-йўғи 0,5-1 миллиметр).

Маҳсулот сифатида ўсимликнинг ер устки қисми гуллаган пайтида 20—25 сантиметр узунликда ўриб олинади. Кўпайиши учун ҳар бир тайёрлаш олиб бориладиган майдондаги ўсимликларнинг камида 25 фоизи миқдори тегмасдан қолдирилади. (Ўз-ўзидан маълумки, ўсимликларни илдизи билан юлиб олиш зинҳор мумкин эмас). Йиғилган маҳсулот шамол ўтиб турадиган салқин жойларда юпқа ёйилиб қуритилади. Қуритиш сифатли бўлиши учун ҳар куни бир-икки марта ағдариб туриш лозим.

Тоғрайҳон номидан ҳам кўриниб турибдики, тоғ аҳолиси томонидан райҳон сифатида (ошкўк) ва чой дамлаганда ишлатилади. Халқ медицинасида тоғрайҳон азалдан кенг қўлланиб келинган. Уни асабни тинчлантирувчи, ўт ҳайдовчи, терлатувчи, пешоб ҳайдовчи, гижжани йўқотувчи, балғам кўчирувчи, иштаҳа очувчи, яллиғланишни камайтирувчи восита сифатида, ўткир ва узлуксиз бронхитларни, ошқозон ва ичак атониясини (сустлигини), уйқусизликни, ревматизм (бод)ни, эпилепсия (тутқаноқ)ни, шамоллашни, ўпка силини, гастритни, аёллар касалликларини, йўтални, қорин шишини, паралич (шол)ни ва бошқа касалликларни даволашда тавсия этилади.

Дамламасини тайёрлаш учун 15 грамм (бир ош қошиқ) маҳсулот бир стакан қайноқ сувда 2 соат дамлаб қўйилади, докадан ўтказиб бир ош қошиқдан кунига 3-4 маҳал ичилади.

Тоғрайҳон терлатувчи, кўкрак касалликларини даволовчи ва томоқ чайиш учун ишлатиладиган йиғма (чой)лар, шунингдек турли хил алкоголсиз чанқовбосди ичимликлар («Райҳон», «Тарҳун» ва шу кабилар)нинг таркибига киради.

БЎЙМОДАРОН

Бўймодарон номи тожикча бўлиб, ўзбек тилида онанинг, аёлнинг бўйи, иси, ҳиди маъносини англатади. Ўсимлик чиндан ҳам ёқимли, нафис ҳидли бўлади. Унинг русча номи эса «тысячелистник» бўлиб, бу — «минг баргли» деган маънони билдиради.

Мураккаб гуллилар оиласига кирувчи бўймодарон кўп йиллик ўт-ўсимлик бўлиб, у республикамизнинг қирлари, ўтлоқлари, йўл ёқалари, тоғ ёнбағирлари, боғлар, узумзорлар ва бошқа ерларда учрайди. Илдиз пояси арқонсимон, ўрмалаб ўсувчи, илдизлари нозик, шохланмаган. Илдизпоя бир нечта ер остқ новда ҳосил қилади. Илдизолди барглар бир мунча йирик бўлиб (узунлиги 15 сантиметргача боради), ланцетсимон, кўплаб сегментларга бўлинган, улар эса ўз навбатида 3—5 тишчали бўлакчалар ҳосил қилади. Русча «минг-баргли» номи шундан келиб чиққан. Гуллари оқиш, баъзан оч пушти ранглилари ҳам учраб туради. Меваси — ясси, чўзинчоқ, кумушсимон ёки кулранг писточаларлдир.

Шифобахш маҳсулот сифатида ўсимликнинг гуллари ва ер устки қисми (алоҳида-алоҳида) тайёрланади. Ўсимликнинг гуллари эрталаб, шудринг кўтарилгандан кейин гул бандининг узунлиги 2 сантиметргача қилиб кесиб олинади. Салқин жойга юпқа ёйилиб (қоғоз устида) қуритилади.

Бўймодарон гулининг қайнатмаси иштаҳа очувчи, қон тўхтатувчи, пешоб ҳайдовчи, зарарли микроорганизмларни йўқотувчи восита сифатида, шамоллаш, астма (нафас қисиши, дизентерия, бош оғриғи) ва бошқа касалликларни даволашда ишлатилади. Гулининг порошогини асал билан аралаштириб берилса, гижжани йўқотади. Сирланган ёки чинни идишга солиб устига бир стакан сув қуйилади, кучсиз оловда ёки чинни идишга солиб оғзи ёпиқ ҳолда 15 минут қайнатилади, 10 минут хона ҳароратида совутилади, докадан ўтказилади ва агар ҳажми камайган бўлса, қайнатилган сув билан ҳажмини 200 миллилитрга (1 стаканга) етказилади. Овқатдан олдин бир ошқошиқдан уч маҳал, юқорида айтиб ўтилган касалликларни даволаш учун истеъмол қилинади.

Бўймодароннинг гулидан ташқари яна ўти (ер устки қисми) ҳам тайёрланади. Бунинг учун оғзи қопқоқли сирланган ёки чинни идишга бир ошқошиқ маҳсулот солиниб, устига қайнаб турган сувдан 1 стакан қуйилади ва 1 соат дамлаб қўйилади, докада сузилади ва 1 ошқошиқдан 3 маҳал овқатдан олдин юқорида кўрсатилган касалликларни даволашда ишлатилади.

Бўймодарон иштаҳа очувчи йиғма (чой)нинг таркибига киради.

Азиз оқшомхонларга шуни алоҳида эслатиб ўтамизки, шифобахш гиёҳлардан дори-дармон тайёрлашда юқоридагиларга қатъий амал қилиш, шу билан бирга уни ҳар бир касалликни даволаш учун ичишдан олдин мутахассис билан маслаҳатлашиш керак.

Шотурсун УСМОНОВ,
Ўзбекистон дорихоналар Бош бошқармасининг ходими.
Ҳасан РАСУЛОВ,
доришунос.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ТАШКУЛЬТТОРГ» МАГАЗИНЛАРИ

СОАТЛАР, МАГНИТОФОНЛАР, ТЕЛЕВИЗОРЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ

МАГАЗИНЛАРНИНГ АДРЕСИ:

1-магазин — Киров кўчаси, 17;

2-«Космос» магазини — Халқлар дўстлиги кўчаси, 2,

3-магазин — Қорақамиш 2/4 массиви (савдо комплекси);

4-магазин — Куйбишев шоссеси, 850;

15/1-магазин — Навоий кўчаси, 14;

15-магазин — У. Юсупов кўчаси, 95;

10-магазин — Жуковский кўчаси, 2;

11-магазин — Мирсолиҳов кўчаси, 1;

9-магазин — Олой бозори;

12-магазин — Луначарский маркази;

7-магазин — ТТЗ массиви, 53 ва 54-уйлар;

18-магазин — Слоним проспекти, 3;

16-магазин — Сергели массиви (савдо маркази).

Ана шу магазинлардан сиз эркаклар ва хотин-қизларнинг кварцли қўл соатларини («Ракета», «Полёт», «Чайка» ва хоказо), **кварцли будильникларни, столга қўйиладиган «Янтарь» ва «Маяк» соатларини; «Весна-202», «Карпати-205», «Романтика-205» магнитофонларини; «Фотон 276Ц», «Таурас 276-Д», «Чайка 382 Д» телевизорларини харид қилишингиз мумкин.**

«ТАШКУЛЬТТОРГ».

ТЕЛЕВИЗОРИНГИЗ ҚАНДАЙ ИШЛАЯПТИ?

ҚУЗ ТЕГМАСИН!

Чунки уни харид қилиш олдидан «ОРБИТА — СЕРВИС» техника марказининг мутахассислари кўздан кечиришган, ишлатиб кўришган ва яхшилаб созлашган эди-да!

1988 йил 1 апрелдан

маиший радиоэлектрон аппаратураларни сотишдан олдин техник кўрикданўтказиш жорий этилган.

ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!

Сотиб олаётган радио аппаратураларингиз албатта техник кўрикдан ўтказилишини кузатинг — бу носоз буюм харид қилинишининг олдини олади.

Ана шундай кўрик ўтказилганлигидан паспортдаги белги, шунингдек ишлаб чиқарувчи заводнинг ёки «Орбита—Сервис» техника марказининг пломбалари далолат бериши керак.

Харид қилинган радио аппаратурага сотилган кунидан бошлаб кафолат берилади.

Рангли ва қора-оқ тасвирли телевизорларин уйларда яқин орада жойлашган «Орбита-Сервис» техника марказининг малакали мутахассислари ўрнатишлари лозимлигини унутманг.

Тошкент «Орбита-Сервис»

шаҳар техника маркази.

ФАҚАТ ЭРКАКЛАР УЧУН

Биз шаҳримизда ўз товарларини фақат хотин-қизларга тавсия этувчи ихтисослашган магазинларнинг мавжудлигига кўникиб қолган эдик.

Яқинда шаҳримиз эркаклари ҳам совға олишди.

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ»-НИНГ ТОР ИХТИСОСЛИКДАГИ ЯНГИ МАГАЗИНИ ОЧИЛДИ.

Бу магазиндаги барча товарлар фақат эркакларга мўлжалланган. Шундай қилиб бу борада ҳам тенгҳуқуқлилик қарор топди.

Магазиннинг 60 квадрат метр майдонни эгаллаган тикувчилик буюмлари бўлимида эркакларнинг кўйлаклари, костюмлари, шимлари сотилади.

Магазин 1 Май бозорида жойлашган. У ерга 2 ва 10-трамвайларда, 25-автобусда борса бўлади, «Октябрь революцияси клуби» бекатида тушилади.

Магазиннинг иш вақти: соат 9 дан 19 гача, танаффус соат 13 дан 14 гача, дам олиш куни —душанба.

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ»

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг

Ўзбекистон агентлиги.

Ишончли мулоқот

«Оқшом»да берилаётган одоб-ахлоқ мавзуларидаги мақолаларни севиб ўқиймиз. Агар мумкин бўлса, ёшлар муҳаббати ҳақида материаллар бериб борилса...

Р.РУСТАМОВА, Б.ОТАЖОНОВА, Ш.СОБИРОВ, Т.АБДУЛЛАЕВА, З.РАҲИМОВ,

Тошкент Давлат педагогика институти студентлари.

Севги-муҳаббатни бошидан кечирмаган киши бўлмаса керак. Ижодкорларнинг бош мавзуси ҳам—муҳаббат. Муҳаббат— қаҳрамонликлар яратувчи буюк куч. Муҳаббат пок бўлганлиги учун покизаликни ёқтиради. Муҳаббатга муғомбирлик, айёрлик, алдов ярашмайди. Хиёнат эса муҳаббатнинг ўлими! Муҳаббат лаззатига ошна бўлиш, унинг ҳаётбахш боғларига сайр қилиш киши вужудини мавжлантиради. Муҳаббат мўъжизалар яратади, киши қалбини мунавварлаштиради.

Ҳа, муҳаббатнинг тотли дамларидан ким баҳраманд бўлмаган дейсиз! Аммо ҳаммага ҳам ҳаётбахш дурдоналарини очавермайди. Турмуш қуриш сиз ва биз ўйлаганимиздан юз чандон мураккаб. Ҳамма йилтиллаб кўринган нарса олтин бўлмаганидек, қиз ва йигит ўртасидаги ҳавасу-қизиқиш муҳаббат бўлмаслиги мумкин. Ҳаёт қуришнинг табиатда бўлганидек жазирама иссиқликлари, қаҳратон совуқлари, чангалзор, тоғу-тошли, машаққатли йўллари бўлади. Ана шу синовларга бардош беришда ёш оила аъзолари бир-бирини севса, ҳурмат қилса уларни енгиш осон бўлади. Бу ўринда қийинчиликлардан қўрқмаган, муҳаббат билан қурилган оилалар ғолиб чиқади.

Айни вақтда севиб турмуш қуриш лаззатли, мазмунли ва нашъали бўлади. Бунақа турмуш меҳнат ва ижодга илҳомлантирувчи кучга айланади. Ҳаёт завқли, ширин ва сермаъно кечади. Аммо севиш учун кишида катта қалб бўлмоғи керак. Нафақат катта қалб, балки жасорат ҳам керак. Лапашангларга севги хайф, қаллобларга, мансабпарастларга, тепса-тебранмас лақмаларга у бегона. Молпарастларга, худбинларга, ўзидан бошқани ўйламайдиган танбалларга муҳаббат тушуниш қийин бўлган ва улар тушунолмайдиган сирли ҳилқатдир. Демак севмоқ учун, севилмоқ учун пок дил, очиқ чеҳра, беғараз, умуман инсонийлик ҳислатларини эгаллаб олган, қалби дарё, ҳиссиётнинг нозик томонларини илғайдиган сезгирликлар соҳиби ҳам бўлмоқ керак.

Муҳаббат ҳақида алломалардан эшитайлик.

«Муҳаббат кучли нарса,—деб ёзган эди В. Шекспир.—Дунёда унинг қаҳрига дучор бўлишдан ортиқ мусибат ва унга

Муҳаббат— қалб мулки

хизмат қилиб роҳатланишдан кўра афзал бахт йўқ». Севикли шоиримиз Эркин Воҳидов таърифлаганидек: муҳаббат «қулни айлаб шоҳи-султон, шоҳни бўлса қул қилув»лик даражага эгадир.

«Муҳаббат шу қадар қудратлики,—деган эди Достоевский, — у бизнинг ўзимизни ҳам қайтадан яратади».

«Севги — ўлимдан ва ўлиш даҳшатидан кучли. Фақат севги билан, фақат у туфайлигина ҳаёт бор ва давом этади», деган эди Тургенев.

Турмуш қуриш бизнинг тасаввуримиздан анча юқори туради. Икки ёш турмуш қуриб, янги оилани кашф этади. Бу оила олдидаги вазифалар фақат уларга янгилиги учун ҳам қийинчилик ва оғирликлар туғилиши табиий. Чунки бу йўлдан улар биринчи марта юрадилар. Шунинг учун ҳам уларнинг йўлларида қанчадан-қанча турли тасодифлар бўлиши мумкин. Аммо ана шу қийинчиликларни ақл-фаросат, ўйлаб иш тутиш, чидамлилик, вазминлик, атрофга сезгирлик билан қараш орқали осонлик билан енгиш мумкин.

Муҳаббатнинг оила учун, кейинги турмуш учун аҳамияти ниҳоятда катта. Бу борада турмушда учраган бир воқеани ўртоқлашмоқчимиз.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган йигит билан қиз ўқиш жараёнида бир-бири билан танишади. Бу танишиш аста-секин улар ўртасида муҳаббат ришталарини боғлайди. Уларнинг севгиси бир-бирига ишонч, ҳурмат негизида вужудга келади. Улар бир-бирисиз ҳаётларини ҳатто хаёлларига ҳам келтирмас, бир-бирига жуда ишонар эдилар. Институтни битиргандаридан кейин йигитнинг қобилиятини ҳисобга олиб марказий шаҳарлардан бирига аспирантурага, ўқишни давом эттиришга юборишади. Бу хушхабар ҳар икки ёшни хурсанд қилди, мамнун бўлишди. Қиз ишлаб туришга, йигит аспирантурани битириши билан тўй қилишга аҳду-паймон қилишади. Аммо худди шу пайтда уларнинг муҳаббати зарбага тўғри келди. Қизнинг отаси унинг розилигисиз ўзлари билан ишлаб турган мансабдор киши билан қуда бўлишга келишиб қўйишган экан. Онаси қизига шу ҳақда гапирганида у суюклиси борлигини, у билан аҳду-паймон қилиб қўйганини айтди. Бундан дарғазаб бўлган ота қизига: «Сени ўқисин, яхши мутахассис бўлсин деб ўқитгандим, эр топиб келиш учун ўқитмагандим», дея дарғазаб бўлди. Агар қизи ўз фикридан қайтмаса, «оқ қиламан» деб дўқ қилди. Бу оилавий «жангда» қиз мағлубиятга учради. Қиз бечора мажбуран қилинган турмуш — турмуш бўлмаслигини, ота-онаси уни бахтсиз қилаётганлигини уқтирди. Аммо ота қизининг илтижоларига парво ҳам қилмади. Онаси эса қизига тасалли бериб, ўзи ҳам «кўрмас»дан турмушга чиққанлиги, лекин ширин турмуш кўраётганлигини гапириб, қизини тинчитмоқчи бўлди.

Хуллас, тўй ҳам бўлиб ўтди. Энди, шу ўринда масаланинг бошқа томонига эътибор берайлик. «Беш кунлик фаровонлик» деб муҳаббат ҳам, севги ҳам завол кўрди. Қудачилик учун мансаб, мол-дунё биринчи ўринга қўйилди.

Бу воқеаларга қараб ўйланиб қоласан, киши. Наҳотки муқаддас туйғу ҳисобланмиш муҳаббат ҳам дабдабабозликнинг қурбони бўлса! Бу ёш оила биринчи тўқнашувлардаёқ дарз кетди. Куёв қизнинг ўқишда бир йигит билан бирга юрганлигини эшитиб, унинг юзига солди. Қизни «сарқит» деб ҳақорат қилди. Қизга бахтсизлиги етмагандек, бу ҳақорат унинг қалбини бутунлай ларзага солди. Умидсизликка учради. Қиз учун гўё ҳаммаси тамом бўлгандек эди. Қиз отасининг хоҳиши деб ўз бахтини қурбон қилди. Муҳаббати ҳақоратланди, топталди. Қарангки, уни мана шу изтироблардан чин муҳаббат, пок севги қутқарди. Хўш, кейин нима бўлди! Севган йигити бу воқеани эшитиб қалби изтиробда ёнди. Севгилиси ихтиёрсиз қурган турмушидан ажралгач, йигит унга уйланди. Қарангки йигитнинг қалбини эгаллаган эзгу, пок муҳаббатни ҳеч нарса, ҳеч қандай куч суғуриб ташлай олмаган экан...

Бир доно «Муҳаббат ўлим даҳшатидан кучлироқдир» деган экан. Нақадар ҳаётий гап! Ҳа, бу ҳақда ҳеч қандай йўл-йўриқ, аниқ кўрсатма йўқ. Шунинг учун ишқ-муҳаббат масаласида ҳар қалбнинг ўзи йўл топиши керак. Зотан, севги қаримайди. Ҳар бир ёш қалб бу эзгу туйғуни ардоқлаб, покиза сақлаш учун курашмоғи керак. Шундагина ҳаёт мазмунли, турмуш чиройли бўлади, соф муҳаббат инсон қалбининг абадий мулки бўлиб қолаверади.

Мусақул УСМОНОВ,
тарих фанлари кандидати.

ОҚШОМХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Тошкент оқшоми»нинг навбатдаги сони 11 августда чиқади.

Редактор ўринбосари С. Б. ЕҚУБОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РЕМОНТ ҚИЛМОҚЧИМИСИЗ?—

1-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА МУРОЖААТ ЭТИНГ!

«ТАШЖИЛРЕМОНТ» трести 1-қурилиш бошқармасининг малакали усталари буюртмангизга мувофиқ

ДЕВОР ВА ШИПЛАРНИ ОҚЛАШ, ГУЛҚОҒОЗ ЁПИШТИРИШ, ПОЛ, ДЕВОР, ЭШИК ВА ДЕРАЗАЛАРНИ МОЙ БЎЁҚ БИЛАН БЎЯШ, ПАРКЕТ ЁТҚИЗИБ САЙҚАЛ БЕРИШ, ЛОК БИЛАН ҚОПЛАШ ИШЛАРИНИ БАЖАРИБ БЕРАДИЛАР.

Бошқарма мутахассислари шунингдек, дераза ромларини ясаб, ўрнатишлари, ойна солишлари, иситиш системаси қувурларини, иссиқ ва совуқ сув таъминоти қувурларини янгилашлари мумкин.

ҚАБУЛ ПУНКТЛАРИНИНГ АДРЕСИ:

Куйбишев райони аҳолиси учун — Пушкин кўчаси 1-проезди, 6-уй, телефон 33-06-22, 33-10-53.

Чилонзор, Октябрь, Акмал Икромов ва Фрунзе районлари аҳолиси учун — Чилонзор массиви, 11-квартал, 36-уй, телефон 76-14-47;

Киров ва Собир Раҳимов районлари аҳолиси учун — Юнусобод массиви, 6-квартал, 14-уй, 1-квартира, телефон 24-64-72.

Ленин ва Ҳамза районлари аҳолиси учун — К. Цеткин кўчаси, 45-уй, телефон 56-58-15.

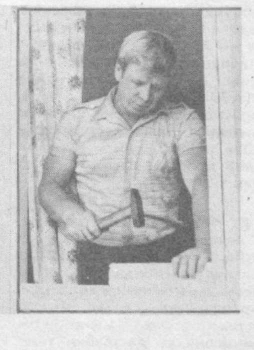

Иситиш системаси қувурларини алмаштириш масалалари юзасидан 67-55-73, 33-06-22 телефонлари орқали мурожаат қилинг.

«ТАШЖИЛРЕМОНТ» ТРЕСТИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

1-УРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1988-1989 ўқув йили учун

8-10 СИНФЛАРНИ ТАМОМЛАГАН ВА СОВЕТ АРМИЯСИ САФИДАН ЗАПАСГА БЎШАТИЛГАН ЁШЛАРНИ

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти темир йўл транспорти ва Тошкент мотор заводи учун қуйидаги ихтисосликлар бўйича

КАДРЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ: токарь, автомат линиялари оператори, электр монтёри, слесарь-сантехник, тепловоз машинисти ёрдамчиси, электровоз машинисти ёрдамчиси.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 10-синф маълумотига эга бўлганлар учун 1 йил.

Тепловоз машинисти ёрдамчиси, электровоз машинисти ёрдамчиси, тепловознинг ҳаракатдаги составини ремонти бўйича слесарь, ўзгарувчан ток алоқа тармоғи монтёри, токарь, электр-газ пайвандчи, слесарь-сантехник, саноат асбоб-ускуналари ремонти бўйича слесарь, рақамли программа билан бошқариладиган дастгоҳлар оператори.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 8-синф маълумотига эга бўлганлар учун — 3 йил.

3 йиллик муддат билан ўқишга қабул қилинганлар бепул овқат, кийим-бош билан таъминланади.

База корхонасидаги ишлаб чиқариш практикаси вақтида ўқувчилар иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

8-синфни тамомлаб билим юртига кирганлар танлаган касбини эгаллаш билан бир қаторда тўла ўрта маълумот олишни давом эттирадилар, билим юртидаги таълим курси тамом бўлганидан сўнг ўқувчиларга эгаллаган ихтисоси тўғрисида диплом ва ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат берилади.

Таълим вақти меҳнат стажига киритилади; билим юртини тамомлаганлар олий ўқув юртлари ва техникумларга кириш вақтида имтиёзли ҳуқуқдан фойдаланадилар.

Аълочи ўқувчилар олий ва ўрта ўқув юртларига кириш учун йўлланма оладилар.

Билим юртида ётоқхона, спорт комплекси бор. Техника ижоди ва бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди.

Таълим рус тилида олиб борилади.

Билим юртини тамомлаганлар темир йўл транспорти ходимларига бериладиган барча имтиёзлардан, жумладан ҳар йили Совет Иттифоқининг бирор бир жойига бир марта бепул билет билан бориш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар лозим бўлади: паспорт (ёки туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома), маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, турар жойидан ва иш жойидан справкалар, характеристика, ариза, таржимаи ҳол, 8 дона фотосурат (3х4 см. ҳажмида), мактабдан медицина справкаси (ёки эмлашлар тўғрисидаги справка).

Аризалар соат 9 дан 17.00 гача қабул қилинади.
Машғулотлар 1 сентябрда бошланади.

Адрес: Тошкент шаҳри, Слоним кўчаси (15, 23, 26 48, 61-автобусларнинг «Слоним кўчаси» бекати).

АЭРОФЛОТНИНГ ХАЛҚАРО ТРАССАЛАРИ — ПАССАЖИРЛАР ХИЗМАТИДА

Тошкент — Совет Иттифоқининг энг йирик халқаро авиация узелларидан бири саналади. Ҳар ҳафта бу ердан Кобул, Деҳли, Вьентьян, Ханой, Карочи, Хошимин, Бангкок, Сингапур, Куала-Лампурга ўнлаб рейслар бўйича самолётлар учади.

Тошкент орқали ўтувчи Москва-Деҳли, Москва-Хошимин трассаларида ишбилармон кишилар ва туристлар орасида катта шуҳрат қозонган улкан ИЛ-86 самолётлари парвоз қилади, йўловчиларни Ҳиндистондан Европага элтиб қўяди.

Мана 60 йилдирки Аэрофлот самолётлари Мўғилистонга парвоз қилиб келади. Аэрофлот самолётларининг Чосонга — «тонг таровати мамлакати» — Корея Халқ Демократик Республикасига парвоз қила бошлаганига 30 йилдан ошди. «Рангуна Мингаладон» аэропортига ҳар ҳафта ТУ-154 самолёти келиб қўнади. Москвадан бошланадиган бу ҳаво йўли Тошкент, Карочи ва Бомбей орқали ўтади. Бу олис ҳаво йўлининг сўнгги манзили — Вьетнам—Лаос пойтахтидир.

Парвозлар орасидаги вақтнинг мунтазам қисқариб бораётганлиги мамлакатимиз билан бошқа мамлакатлар ўртасида иқтисодий ва маданий алоқалар тобора ривожланиб бораётганидан далолат беради, чет элликларнинг республикамиз тарихи ва эстетик маданиятига бўлган қизиқиши тобора ортиб бормоқда. Тошкентдан тўғридан-тўғри Берлин, Прага, Варна шаҳарларига ҳаво йўллари очилганлиги фикримизнинг ёрқин далилидир.

Юмушли кишилар, студентлар, туристларни Аэрофлотнинг халқаро авиатрассаларида парвоз қилишга таклиф қиламиз ва Тошкентдан учувчи самолёт рейслари рўйхати билан таништирамиз.

ТОШКЕНТ-БЕРЛИН, ИЛ-62, душанба кунлари. Учиш вақти — 16.30.

ТОШКЕНТ—ҚОБУЛ, ТУ-154, сешанба ва жума кунлари. Учиш вақти — 9.00.

ТОШКЕНТ-ПРАГА, ИЛ-62, сешанба кунлари. Учиш вақти — 17.50.

ТОШКЕНТ-ВАРНА, ТУ-154, пайшанба кунлари. Учиш вақти — 22.40; якшанба кунлари. Учиш вақти — 8.50.

(Москва вақти билан).

Сизларни қизиқтирган қўшимча бошқа саволлар юзасидан Тошкент Аэропортининг Халқаро секторига мурожаат қилиш мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ГРАЖДАН АВИАЦИЯСИ БОШҚАРМАСИНИНГ МАРКАЗИЙ ҲАВО ЙЎЛЛАРИ ХИЗМАТИ.

Кино

9 АВГУСТДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «АЭРОПОРТДАГИ ВОҚЕА» (16, 18.30, 20.45); «МЕНИНГ ҚАЛБИМ». (17, 19.30).

Чайка — «АЭРОПОРТДАГИ ВОҚЕА» (16, 18.30, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (жуфт соатларда ва 21.30 да).

Восток — «МЕНИНГ ҚАЛБИМ» (16, 18.30, 21.00).

Фестиваль — «АМАДЕЙ» (22.00).

Ватан — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (тоқ соатларда, 20.45).

Лисунов номли — «АЛВИДО, ЗАМОСКВОРЕЦК БЕЗОРИСИ...» (тоқ соатларда).

Нукус — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (тоқ соатларда).

Москва — «АЛВИДО, ЗАМОСКВОРЕЦК БЕЗОРИСИ...» (17, 19.00); «НАЙЗАБОЗ-ГОНДЗА» (20.45).

Дружба — «МЕНИНГ ҚАЛБИМ» (18, 19, 23.00).

10 АВГУСТДА

Санъат саройи — «АЭРОПОРТДАГИ ВОҚЕА» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45); «МЕНИНГ ҚАЛБИМ» (12, 14.30, 17, 19.30).

Чайка — «АЭРОПОРТДАГИ ВОҚЕА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (жуфт соатларда ва 21.30 да).

Восток — «МЕНИНГ ҚАЛБИМ» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Фестиваль — «АМАДЕЙ» (22.00).

Ватан — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (тоқ соатларда, 20.45).

Лисунов номли — «АЛВИДО, ЗАМОСКВОРЕЦК БЕЗОРИСИ...» (тоқ соатларда).

Нукус — «НОФЕЛЕТ ҚАЕРДА ЖОЙЛАШГАН?» (тоқ соатларда).

Москва — «АЛВИДО, ЗАМОСКВОРЕЦК БЕЗОРИСИ...» (11, 13, 15, 17, 19.00); «НАЙЗАБОЗ-ГОНДЗА» (20.45).

Дружба — «МЕНИНГ ҚАЛБИМ» (12, 15, 18, 19); «УЗИЛГАН ҲАЛҚА» (11, 13, 14.30, 16.00).

Ўзбекистон табиатни қўриқлаш шаҳар жамияти «Тошкент гуллари» фирмаси директорининг ўринбосари Л. Исломовага турмуш ўртоғи

Шамсутдин Исломович ИСЛОМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар моддий техника таъминоти территориал бошқармаси коллективи бошқарма бошлиғининг ўринбосари

Одилхўжа Бўриевич ХОЛХУЖАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон комсомоли 40 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғи коллективи директор Б. Т. Султоновга отаси

Тўхтамурод СУЛТОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08-74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58.85; фан ва ўқув юртлари — 32-53.10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55.32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33-29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56.84; эълонлар — 33-81-42.

Р. 16800. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 19.50 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. Тиражи — 108.220. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.